

MEMORANDUM

VAN DE FEDERATIE VAN
BRUSSELSE OCMW'S

VERKIEZINGEN 2024

EEN GEDEELDE VISIE OP HET OCMW IN BELGIË

De Federatie van Brusselse OCMW's is de koepelorganisatie van de 19 OCMW's van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Ze is hun spreekbuis bij de verschillende politieke instanties van het land.

Aan de vooravond van een nieuwe legislatuur vinden we het belangrijk om vanuit de hele sector een aantal eisen te richten aan het adres van de politieke partijen en verantwoordelijke politici van alle bestuursniveaus. We doen dat in overleg met de Waalse OCMW-federatie en de VVSG met een toekomstvisie voor de OCMW's vanuit de drie landsdelen.

De OCMW's hebben er in de loop der jaren steeds meer taken bijgekregen. Ze spelen een sleutelrol in het opvangen van de maatschappelijke gevolgen van de opeenvolgende crisissen en, globaal genomen, van de bestaansonzekerheid in onze samenleving. Zozeer zelfs dat het "OCMW-model", ook al wordt het nog altijd als een openbare instelling aanzien, nu aan herziening toe is. Het moet beter voorbereid zijn voor de toekomst.

Achter de kernpunten in de preambule van dit memorandum gaan de volgende vaststellingen schuil:

- De voorbije (gemeentelijke) legislatuur steeg het aantal mensen met een leefloon in België met ongeveer 30%, terwijl het aantal maatschappelijk werkers (nagenoeg) onveranderd bleef. Er is ook meer equivalente en aanvullende sociale steun.
- Geestelijke gezondheidsproblemen zijn in diezelfde periode met 40% gestegen, vooral bij kwetsbare jongeren. Hoe mensen omgaan met bestaansonzekerheid en stigmatisering heeft een aanzienlijke weerslag op hun geestelijke gezondheid en bijgevolg op hun bereidheid om iets te willen doen. Het gevaar is dat ze hierdoor bepaalde rechten verliezen.
- Veel OCMW's zijn virtueel failliet en zitten zonder financiële "reserves". Een aantal huidige problemen weegt bij hen financieel zwaar door of zal dat in de toekomst gaan doen: de pensioenkost (in het bijzonder de responsabiliseringsbijdragen), de opeenvolgende loonindexeringen, de stijgende energieprijzen, de stopzetting van bepaalde fondsen, enz.
- De (vele) steunmaatregelen en ingrepen die op alle bestuursniveaus worden genomen, zijn gefragmenteerd en "korte-termijn" van aard. Dat leidt tot administratieve rompslomp, instabiliteit en het bemoeilijkt de toekomstplanning.
- De contractualisering van de maatschappelijke hulp heeft algemeen ingang gevonden. Dat leidt tot heel wat meer administratieve last. Men moet zich meer gaan bezighouden met het controleren van de voorwaarden en verplichtingen waaraan moet worden voldaan. In sommige gevallen verdwijnt daardoor de oorspronkelijke opdracht, de maatschappelijke steunverlening aan kwetsbare mensen.
- Door de verscherpte voorwaardelijkheid neemt ook het probleem van de non take-up van rechten toe. De OCMW's krijgen hier regelmatig kritiek op. Hierdoor kampen ze met een imago-probleem en een gebrek aan aantrekkingskracht terwijl "ze alles doorgesluist krijgen".
- Gebruikers gaan steeds meer gewelddadig te keer tegen maatschappelijk werkers. Wellicht "weerspiegelt" dit een zeker institutioneel geweld dat bij de mensen leeft. De OCMW's vinden het ook moeilijk om zowel voor de sociale eerstelijnsdiensten als voor de administratieve diensten nieuw personeel aan te werven en hun bestaand personeel te houden.
- Er zijn vele gevallen van burn-out. Heel wat mensen vertrekken ook. Dit wijst op de grote arbeidsmoeheid van de maatschappelijk werkers van de eerste lijn in het Gewest.

INHOUDS- TAFEL

Een gedeelde visie op het OCMW in België	2
Opkomen voor de instelling en haar personeel	4
Toegang tot gezondheidszorg	7
Het mentaal welzijn van de gebruikers	8
Recht op voedsel	8
Vreemdelingen	9
Tewerkstelling, opleiding en socioprofessionele inschakeling	10
Zelfstandigen	16
Digitalisering – digitale inclusie	17
Jeugd- en studentenarmoede	17
Senioren	20
Energie	23
Budget en Financiën	24

Desondanks blijven de OCMW's (een van de) belangrijkste sociale instellingen in ons land. Ze blijven hun kerntaken uitvoeren en het hoofd bieden aan de (toenemende) ernstige situaties van armoede en de groeiende armoede bij de zogenaamde "middenklasse".

De OCMW's moeten hun rol in de Belgische sociale zekerheid en bijstand ten volle kunnen spelen. Ze moeten ervoor zorgen dat zoveel mogelijk burgers een menswaardig leven kunnen leiden en maatschappelijk vooruit kunnen. Daarom worden volgende belangrijke beslissingen voorgesteld. Ze zouden een aanzienlijk hefboomeffect teweegbrengen en het OCMW ten volle positioneren als de spil van het sociaal beleid:

1 Een "gewaarborgd minimumbedrag voor iedereen" dat minstens gelijk is aan de geldelijke armoedegrens. Dit "nieuwe leefloon" wordt voor 95% betaald door de federale overheid (naast de terugbetaling van de dossierkosten), de rest wordt dan bijgepast door het OCMW.

2 Dit inkomen moet persoonsgebonden zijn en mag geen rekening houden met het statuut van de mensen. Als dat niet lukt moet men op zijn minst naar een verdere individualisering gaan en de statuten van de verschillende verzekerings- en sociale "stelsels" gelijktrekken en het statuut van samenwonende afschaffen. Mensen met een gezin (bijvoorbeeld met kinderen) moeten een eigen statuut krijgen of gebruik kunnen maken van andere stelsels, zoals de kinderbijslag of de aanvullende forfaitaire premies van de federale of gewestelijke overheid.

De laatste jaren deed men systematisch een beroep op het OCMW om in de frontlinie te gaan staan van een beleid dat in de eerste plaats door andere bestuursniveaus gevoerd zou moeten worden. Denk bv. aan het asielbeleid, het migratiebeleid en het huisvestingsbeleid.

De 'residuele' rol van de OCMW's moet absoluut herbevestigd worden. Dit kan onder andere door een bindende termijn op te leggen aan alle sociale instellingen die vóór het OCMW komen. Alle bestuursniveaus moeten ook hun administratieve procedures die de meest kwetsbaren treffen, screenen op hun toegankelijkheid. Men zal waarschijnlijk minder snel zijn toevlucht nemen tot het OCMW als de federale en gewestelijke stelsels beter toegankelijk zijn.

3 De hele aanvullende sociale steun voor kwetsbare personen op gewestelijk, federaal of gemeenschapsniveau moet behouden blijven en (in de mate van het mogelijke) geconsolideerd worden in "grote fondsen" of subsidies. Daarbij ook in het belang van de administratieve vereenvoudiging en de gemakkelijkere toegang. Deze fondsen en subsidies moeten systematisch met 10 tot 20% worden opgetrokken. Hiermee kunnen de werkings- en personeelskosten van de OCMW's betaald worden die niet voldoende door de boveng vermelde maatregelen worden gedekt. In voorkomend geval moet deze bijkomende financiering aan de OCMW's worden verleend uitgaande van de lokale autonomie. Daarbij is geen enkele rechtvaardiging a priori vereist. Daarnaast moet worden afgesproken dat al deze financieringsbronnen automatisch worden geïndexeerd.

4 In alle geval moeten de middelen in het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn (BFMW), dat door de gewesten wordt gefinancierd, worden opgetrokken tot hetzelfde percentage van de OCMW-inkomsten als het Gemeentefonds voor de gemeenten dekt. De criteria voor het BFMW moeten herzien worden. Ze moeten ook de sociaaleconomische realiteit van de zone weerspiegelen. Al deze "financiële" maatregelen moeten zorgen voor een structurele financiering van de OCMW's waarmee ze de huidige uitdagingen op het vlak van menselijke waardigheid en maatschappelijke mobiliteit kunnen aanpakken.

5 De projectoproepen moeten vervangen worden door een trekkingsrecht. Op die manier kan de steun van de verschillende overheidsniveaus aan de OCMW's structureel en voor de lange termijn ingebed worden. Goed voor bv. de uitbouw van maatschappelijke innovatie.

6 Wanneer de drie bestuursniveaus de OCMW's nieuwe taken opleggen, dan moet elke nieuwe taak die op hen van invloed is, absoluut van tevoren beoordeeld worden op zijn mogelijke weerslag op de lokale financiën en moet die financieel gecompenseerd worden. In dit opzicht moet een hervorming van de werkloosheidsuitkeringen die de OCMW's direct zou kunnen treffen (zoals bv. de uitsluiting van betaalde volledig werklozen na twee jaar) absoluut vermeden worden.

7 Om er zeker van te zijn dat de vrijgemaakte financiële middelen door bovenstaande bepalingen daadwerkelijk de personeelsbehoeften van de OCMW's kunnen opvangen, zou er een gedetailleerd register moeten komen met alle personeelscategorieën (maatschappelijke dienstverlening eerstelijns, ondersteunende diensten, woonzorgcentra of rusthuizen, thuisdiensten, ...). Op basis van dit objectieve register zou geval per geval en met volledige autonomie een bijkomende en structurele financiering kunnen worden toegekend. Op die manier kunnen de huidige jobs bestendig worden. Waar nodig kunnen er extra bijkomen. Zo kan men inspelen op het groeiend aantal mensen dat nu bij het OCMW aanklopt.

8 Er moet een ambitieuze personeelshervorming komen. Een hervorming die aan de ene kant zorgt dat de kosten van het gemeente- en OCMW-personeel op lange termijn betaalbaar blijven, in het bijzonder de sociale zekerheid en vooral de pensioenen van het statutair personeel. Maar daarnaast moet er ook een meer dynamische managementstijl komen wil men talent kunnen aantrekken, cultiveren, ontwikkelen en voor langere tijd aan zich binden.

9 De organieke OCMW-wet moet grondig hervormd worden. Het algemeen bestuur van de instelling moet herzien worden, vooral in het licht van de bovenstaande voorstellen. Alle nieuwe bestuursbepalingen van de OCMW's moeten van tevoren op hun doeltreffendheid getoetst worden. Voor bepaalde facultatieve taken die bovengemeentelijk verricht kunnen worden, zoals schuldbemiddeling, sociale en professionele inschakeling, enz. zal men streven naar meer samenwerking tussen de OCMW's onderling.

10 Bij iedere nieuwe maatregel moet men qua controle en inspectie van de OCMW's door de "hogere" of "toezichthoudende" overheid uitgaan van vertrouwen. De vermindering van alle externe bepalingen die het werk en de financiële middelen van de OCMW's sturen, moet worden herbekeken vanuit een "ondersteuningsfilosofie". Op die manier kunnen de lokale diensten hun kerntaken zo goed mogelijk uitvoeren en kunnen ze daarbij prioriteiten vastleggen (bijvoorbeeld ten opzichte van de bevolking).

11 De OCMW's moeten zich als belangrijke openbare sociale instelling uitsluitend kunnen toeleggen op hun sleutelrol bij het opsporen, voorkomen en oplossen van maatschappelijke problemen. De systemen voor maatschappelijke coördinatie, waarin de OCMW's een initiërende rol zouden moeten spelen, zouden als dusdanig gefinancierd moeten worden. Netwerken is nu nodig en moet ondersteund worden.

12 Beslissingen die een invloed hebben op de OCMW's zouden systematisch vooraf met de OCMW's en hun federaties moeten worden overlegd. Dit overleg moet op alle beleidsniveaus gemeengoed worden. Tijdens de voorbije legislatuur moest men noodgedwongen een aantal crisissen aanpakken. Nu moet er in de plaats een aanpak op de lange termijn komen waarbij de regeringen beter op de armoedeproblematiek anticiperen.

Dit zijn voor de OCMW's in zekere zin "de twaalf werken van Hercules". Ze worden verder aangevuld met de volgende specifieke maatregelen.

Op de volgende pagina's worden aan de verschillende beleidsniveaus aanbevelingen gedaan. Ze zijn ingedeeld volgens de verschillende OCMW-domeinen. Er bestaan voor iedere aanbeveling meer uitgebreide nota's. De beleidsniveaus aan wie de aanbevelingen voornamelijk gedaan worden, worden als volgt aangeduid:

Federaal

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

COCOM

**Gemeenschappelijke
gemeenschapscommissie**

Fédération Wallonie – Bruxelles
(Franse gemeenschap)

ALGEMENE SITUATIE IN BRUSSEL

Een niet aflatende strijd tegen armoede in een nooit eerder geziene situatie. Er moet een algemeen armoedebestrijdingsplan komen.

De verkiezingen van 2024 komen op een bijzonder moment in onze politieke geschiedenis. De zesde staatshervorming is nog niet helemaal voltooid, we leven in een periode met een "meervoudige" armoedeproblematiek, ons sociaal model (gezondheidszorg, werkloosheidsuitkeringen, tewerkstelling, pensioenen) brokkelt af, de gemeentefinanciën zijn er slecht aan toe, onderwijs wordt duurder, er is steeds meer armoede onder de Brusselse bevolking, er is de gespannen economische situatie, enz...

Volgens de laatste cijfers van Statbel lopen 2.144.000 Belgen, of 18,7% van de Belgische bevolking, het risico op armoede of sociale uitsluiting.

Deze situatie is het gevolg van het samenspel van crisissen die hoofdzakelijk voortvloeien uit de Covid-19 pandemie en de oorlog in Oekraïne. Daar komt nog een energiecataclysmen bij die in Europa zijn weerga niet kent sinds de jaren 1970.

Het is dan ook ontzettend belangrijk dat de nieuwe federale regering en de meerderheden van de gewesten en gemeenschappen hiermee rekening houden en zeer snel werk maken van een dringende oplossing voor de maatschappelijke problemen. De sociaaleconomische gevolgen zijn vandaag dramatisch en er bestaan bij de Belgische bevolking heel wat psychosociale problemen en risico's.

In dit opzicht is er dringend nood aan een volwaardig geïntegreerd **Gewestelijk Plan voor Armoedebestrijding**, naar het voorbeeld van het Federaal Plan, waarin zowel aandacht is voor de maatschappelijke problemen en de gezondheidsproblematiek als voor het gewestelijk huisvestings- en tewerkstellingsbeleid. Wat vandaag ontbreekt in het Brussels Gewest gedurende de voorbije legislatuur (2019-2024) is een globale visie waarbij de regering en het Verenigd College van de GGC samenwerken en samen strijd voeren tegen alle vormen van bestaansonzekerheid.

OPKOMEN VOOR DE INSTELLING EN HET PERSONEEL

De OCMW's kampen met een zwaar personeelstekort, waardoor hun wettelijke taken in het gedrang komen. De OCMW's zelf leveren voortdurend aanzienlijke inspanningen om dit tekort weg te werken, maar ze kunnen het niet alleen. Ze hebben oplossingen nodig, die de andere beleidsniveaus hen kunnen aanreiken.

STRUCTURELE FINANCIERING VAN LEIDINGGEVEND PERSONEEL

De OCMW's hebben niet alleen een gebrek aan financiële middelen om nieuwe medewerkers aan te werven voor de teams met te weinig maatschappelijk werkers, maar ze hebben het ook moeilijk om medewerkers te behouden. Bovendien doet het competentieniveau van nieuwe, net afgestudeerde maatschappelijk werkers steeds meer vragen rijzen.

Voor deze rekruteringsproblemen zijn er verschillende oplossingen mogelijk:

- Een uitgebreid rekruteringsplan opstellen dat door de verschillende beleidsniveaus gefinancierd kan worden.
- Een campagne van de Federatie van OCMW's financieren om het beroep van maatschappelijk werker in de OCMW's onder de aandacht te brengen en aantrekkelijker te maken.
- Een basisopleiding voor maatschappelijk werkers in de OCMW's financieren, die wordt georganiseerd door de Federatie van OCMW's en/of de GSOB.
- Het basisprogramma van de opleidingen aan de sociale scholen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aanpassen, zodat er meer rekening gehouden wordt met de specifieke kenmerken van OCMW's. Daarvoor moeten de sociale scholen in het Gewest samenzitten met de Brusselse OCMW's en met de Federatie van Brusselse OCMW's om de nodige competenties op het terrein te bepalen. Zo kan de theorie die op school wordt geleerd, gekoppeld worden aan de praktijk op het terrein.

COCOM

STRUCTURELE VERSTERKING VAN HET OCMW-PERSONEEL

Een reeks aanbevelingen van de OCMW's zou budgettaire middelen kunnen vrijmaken om met name het personeelsbestand in de OCMW's te versterken.

Daarnaast moet er een gedetailleerd kadaster van de personeelsbehoeften opgemaakt worden voor alle personeelscategorieën

(eerstelijnswork, ondersteunende diensten, rusthuizen, thuis-hulp...). Dit geobjectiveerde kadaster zou leiden tot aanvullende en structurele financiering, per individueel geval en in volledige autonomie. Zo kunnen de bestaande jobs gestabiliseerd en waar nodig aangevuld worden. Zo kunnen de OCMW's inspelen op het groeiend aantal mensen dat tegenwoordig aanklopt bij de OCMW's.

- ▶ Een uitgebreid rekruteringsplan opstellen dat door de verschillende beleidsniveaus kan worden gefinancierd.
- ▶ Een uitgebreid rekruteringsplan opstellen, dat door de verschillende beleidsniveaus wordt gefinancierd volgens de hefboomen waarover ze beschikken.
- ▶ Een vaste subsidie voor het psychologisch welzijn van OCMW-gebruikers herinvoeren om multidisciplinaire psychosociale begeleiding te ontwikkelen.

HET LOKALE OPENBARE AMBT VERDER HERVORMEN EN HERWAARDEREN

Het lokale openbare ambt moet grondig hervormd worden om aan de verwachtingen van de werknemers te voldoen en zodat de lokale besturen als werkgever hun verplichtingen tegenover de burgers kunnen nakomen, door op lange termijn de exponentiële stijging van de pensioenkosten voor statutair personeel te compenseren. Er moeten maatregelen genomen worden, eerst door de federale overheid en vervolgens door de gewestelijke overheden, om naar een efficiënter en duurzamer systeem te evolveren.

Het is immers belangrijk dat de personeels- en pensioenkosten voor de lokale besturen betaalbaar blijven, maar ook dat er een dynamischere managementstijl gehanteerd wordt om talent aan te trekken en te behouden. Om de prestaties van de medewerkers op peil te houden of zelfs te verbeteren, moeten de lokale besturen maatregelen kunnen nemen om hun werknemers, van wie steeds meer vaardigheden en beschikbaarheid worden gevraagd, te motiveren.

- ▶ Een uitgebreide hervorming doorvoeren van het personeel van het lokale openbare ambt, met inbegrip van de loonschalen.
- ▶ Het diploma niet koppelen aan een waardering maar aan een functieclassificatie en de verworven vaardigheden.
- ▶ Niveau D en E van het lokale openbare ambt afschaffen.
- ▶ Proactieve en duurzame structurele financiering van de OCMW's.
- ▶ Federale financiering van de pensioenen en ziekte-uitkeringen voor statutaire ambtenaren.
- ▶ Mogelijkheid voor ambtenaren of bepaalde categorieën van ambtenaren om 4/5 te werken met behoud van het loon, met een verplichte compenserende aanwerving gekoppeld aan een subsidie of een fiscale stimulans/RSZ-bijdrage.

Het is belangrijk om de OCMW's structureel, proactief en duurzaam te herfinancieren. Alleen zo zullen ze hun opdrachten kunnen uitvoeren. De structurele niet-financiering van de Brusselse OCMW's is een groot probleem. En erbarmelijke staat van de gemeentefinanciën maakt de situatie alleen maar erger.

We vragen ook om geld voor de aanwerving van extra maatschappelijk werkers en ondersteunende medewerkers om te kunnen inspelen het toenemende aantal aanvragen en om de kwaliteit van de prestaties en van de sociale begeleiding te garanderen voor de gebruikers.

Tot slot pleiten we voor een grondige herwaardering van de beroepen en van het maatschappelijk werk in de OCMW's. Daarvoor moet het maatschappelijk werk meer erkenning krijgen van de samenleving en moet het imago van de beroepen in de OCMW's opgekrikt worden.

- ▶ Aanwerving van voldoende maatschappelijk werkers en verbetering van het imago van de beroepen in de OCMW's.
- ▶ De opdrachten van de OCMW's herwaarderen om het beroep aantrekkelijker, socialer en minder administratief te maken.

HUISVESTING – RECHT OP BEGELEIDING BIJ HET VINDEN VAN EEN WONING

Huisvesting is een prioritair beleid in België, vooral in het Brussels Gewest, waar de wooncrisis alsmaar groter wordt. Het recht op huisvesting ligt nochtans grondwettelijk vast. Huisvesting bieden aan de meest kwetsbare mensen geeft hen stabiliteit en bestaanszekerheid, heeft een impact op de gezondheid, vermindert de armoedefactoren en zorgt voor sociale integriteit, of vermindert op zijn minst de ongelijkheden. Huisvesting is essentieel voor het individuele welzijn, de sociale cohesie en de duurzame ontwikkeling van een samenleving.

Sociale woningen spelen een cruciale rol om mensen in nood een betaalbare woning te kunnen garanderen. In Brussel zijn er echter niet meer genoeg sociale woningen om tegemoet te komen aan de toenemende vraag. Gezien dit tekort aan sociale woningen is het dan ook van essentieel belang dat het Brussels Gewest zijn doeltreffende beleid inzake het socialiseren van woningen en het toekennen van huursubsidies voortzet.

Onze aanbevelingen:

- ▶ Het beleid inzake het creëren van betaalbare openbare woningen – in de eerste plaats sociale woningen – versterken aan de hand van gekwantificeerde doelstellingen.
- ▶ Quota vastleggen voor nood- en/of transitwoningen in het openbare gebouwenbestand, met een trekkingsrecht voor de OCMW's, en zelfs specifieke financiering voor de OCMW's voor de aankoop van panden hiervoor.
- ▶ De doelstellingen qua aantal woningen voor grote gezinnen optrekken.
- ▶ Het beleid inzake het creëren van betaalbare woningen op de privémarkt versterken.
- ▶ Het beleid inzake het socialiseren van openbare woningen voortzetten en versterken, alsook de mogelijkheden onderzoeken om dit uit te breiden naar het gebouwenbestand, met name op de privémarkt.
- ▶ Een wetgeving invoeren om de huurprijzen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te reguleren, bijvoorbeeld door het gewestelijk rooster van de huurprijzen bindend te maken.
- ▶ De nieuwe wettelijke instrumenten in de strijd tegen woningdiscriminatie, zoals de 'praktijktest' en 'mystery shopping', volledig implementeren door te zorgen voor voldoende personeel hiervoor.
- ▶ De wetgeving ter bestrijding van uithuiszettingen doeltreffend implementeren, vooral door financiering te garanderen die in verhouding staat tot de taak van de OCMW's in deze context.
- ▶ De strijd aanbinden tegen 'gettovorming' en 'gentrificatie' door middel van een planningsbeleid dat een sociale mix in het hele Gewest garandeert.
- ▶ Voldoende financiële middelen garanderen om te voldoen aan de eisen van de klimaattransitie in het Brusselse gebouwenbestand, met vooral veel aandacht voor sociale en betaalbare openbare woningen, en energievreters, die met name in de historische wijken van de eerste kroon te vinden zijn.
- ▶ Verder de strijd aangaan tegen ongezonde woningen en energieverslindende woningen die op de huurmarkt worden gezet door gewetenloze huisbazen en door huisjesmelkers, door middelen te voorzien die in verhouding staan tot ambitieuze doelstellingen.
- ▶ De administratieve obstakels voor grote werken inperken, zoals het taboe op de sloop en heropbouw van gebouwen die duidelijk niet efficiënt geïsoleerd kunnen worden.
- ▶ De OCMW's beter ondersteunen in het kader van het systeem van de 'woonspotters'.
- ▶ Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voorzien van een echt masterplan inzake dakloosheid, ondersteund door een ambitieus plan voor multidisciplinaire maatregelen.
- ▶ Het beleid versterken om woningen te creëren voor het 'Housing First'-project, met name in het kader van instrumenten zoals de duurzame wijkcontracten (DWC) en de stadsvernieuwingscontracten (SVC), en door de OCMW's structurele financiering te garanderen voor de begeleiding van de begunstigen.
- ▶ Het aanbod voor dag- en nachtopvang uitbreiden.
- ▶ Nadenken over wat er moet gebeuren met de niet-erkende opvangstructuren (NEOS – ook 'piratenhuizen' genoemd), die zonder enig wettelijk kader zeker wel een dienst van belang leveren, maar die opvang en/of 'ondersteuning' bieden die niet in overeenstemming is met de menselijke waardigheid.

Om de wooncrisis in het Brusselse Gewest duurzaam te bestrijden, moeten de OCMW's zich – binnen hun eigen bevoegdheden – vernieuwend opstellen en het probleem holistisch aanpakken.

De OCMW's spelen immers een cruciale rol in de preventieve en curatieve ondersteuning van mensen, terwijl ze zelf te kampen hebben met een groot probleem, namelijk het tekort aan woningen.

Een tweeledige aanpak:

1. Preventief: ervoor zorgen dat mensen in hun woning kunnen blijven door ondersteuning te bieden voordat ze uit de woning worden gezet. Bemiddeling met de eigenaars.
2. Curatief: mensen toegang geven tot huisvesting.

Het curatieve aspect richt zich specifiek op mensen die geen woning hebben. Naar het voorbeeld van het Miriam-project voor eenoudergezinnen wordt overwogen om gedurende twaalf maanden een intensief begeleidingsprogramma op te zetten in de vorm van een 'huisvestingslink'.

Concreet wordt de persoon doorverwezen naar dit programma en krijgt hij of zij een maatschappelijk werker van het OCMW toegewezen als 'huisvestingspartner'. De nadruk op het concept 'partnerschap' maakt duidelijk dat samenwerking belangrijk is.

Het hoofddoel van de persoon is om, met de hulp van de huisvestingspartner, een woning/huisbaas te vinden die aan het project wil meewerken.

Het programma duurt twaalf maanden en begint zodra er een 'glijdende huurovereenkomst' getekend is. Tijdens het eerste jaar is het OCMW de 'huurder', zodat de verhuurder gerust is dat de huur wordt betaald en het OCMW de betrokkene gedurende deze beperkte periode kan begeleiden. Aan het eind van dit eerste jaar wordt de huurovereenkomst overgedragen.

Voor de verhuurder zijn er een aantal voordelen: gegarandeerde huur, werkelijke huurprijs (geen lagere huur zoals bij SVK-woningen), sociale doelstelling en financiële stimulans in de vorm van een gedeeltelijke vrijstelling van de onroerende voorheffing (25% in het eerste jaar en 50% in het tweede en derde jaar).

Tijdens de eerste twaalf maanden werkt de huisvestingspartner samen met de betrokkene om zijn situatie en middelen te stabiliseren (aansluiting bij een ziekenfonds, inschrijving bij de gemeente, recht op een werkloosheidsuitkering, tewerkstelling, installatiepremie, administratieve formaliteiten, ...).

Tijdens het twaalf maanden durende programma kan het OCMW, afhankelijk van de middelen van de betrokkene, de huur eventueel aanpassen om diens financiële autonomie te bevorderen en ondersteuning te bieden bij diens budgetbeheer.

Aan het eind van de twaalf maanden zit de huisvestingspartner samen met de betrokkene en de verhuurder om voor te stellen dat het huurcontract op naam van de betrokkene ondertekend wordt en om de balans van het afgelopen jaar op te maken.

Om de relevantie van het project te beoordelen en de impact op lange termijn te meten, moet er ook een monitoringsysteem opgezet worden.

Onze aanbevelingen:

- Een specifiek wetgevend kader uitstippelen dat aangepast is aan de glijdende huurovereenkomst.
- Het Woningfonds systematisch aanspreken via Brugal.
- De OCMW's de mogelijkheid geven om huurwaarborgen voor te schieten voor rekening van Brugal, zodat kandidaat-huurders tijd winnen.
- Voorzien in gewestelijke financiering voor de bijdrage in de onroerende voorheffing.
- Voorzien in gewestelijke financiering op het vlak van personele middelen voor de bijdrage van de 'huisvestingspartner'.
- Voorzien in een forfait om het eerste jaar het eventuele verschil tussen de werkelijke huurprijs en de aangepaste huurprijs te dekken.

TOEGANG TOT GEZONDHEIDSZORG

De toegang tot gezondheidszorg voor mensen in een kwetsbare situatie is een essentieel thema dat aangepakt wordt via diverse (beleids)maatregelen die ervoor moeten zorgen dat alle burgers toegang hebben tot goede gezondheidszorg, ongeacht hun sociaal-economische situatie.

Ons systeem voor sociale zekerheid omvat de ziekte- en invaliditeitsverzekering (RIZIV), die een deel van de medische kosten terugbetaalt, en de zorgverzekering (ziekenfonds), die deze dekking aanvult. Mensen in een kwetsbare sociaal-economische situatie kunnen genieten van de verhoogde tegemoetkoming, die de medische kosten voor basiszorg nog meer verlaagt. In Brussel hebben 360.000 mensen toegang tot de verhoogde tegemoetkoming.

Ondanks deze maatregelen zijn er nog altijd een aantal hardnekkige uitdagingen op het vlak van toegang tot gezondheidszorg, vooral voor de meest kwetsbaren, zoals stigmatisering, taalbarrières en administratieve obstakels, uitsluiting van het systeem voor sociale zekerheid, niet-gebruik van rechten en hiaten in de dekking voor bepaalde soorten zorg of terugbetalingen.

De OCMW's vervullen een essentiële rol in het aangaan van deze maatschappelijke uitdagingen. De OCMW's vullen het systeem voor sociale zekerheid aan door gepersonaliseerde hulp te bieden, afgestemd op de behoeften van de mensen.

Dringende medische hulp (DMH) is een cruciaal mechanisme om ervoor te zorgen dat mensen in een kwetsbare situatie toegang hebben tot de nodige gezondheidszorg. Het is dan ook zeer belangrijk dat mensen in een kwetsbare situatie op de hoogte zijn van het bestaan van DMH en dat ze weten of ze ervoor in aanmerking komen en hoe ze toegang kunnen krijgen tot deze vorm van bijstand.

In Brussel is de situatie zorgwekkend: 70% van de kosten van de federale overheid voor de toekenning van DMH is ten laste van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Tegelijkertijd kampen de

OCMW's met een personeelstekort. Deze twee feiten brengen de volksgezondheid van heel het land in gevaar.

De financiële beperkingen en de toenemende druk, maar ook de controlevereisten maken de problemen alleen maar erger. Het is absoluut noodzakelijk dat we meteen actie ondernemen om de spoeddiensten in onze ziekenhuizen te ontlasten. Daarnaast moeten de OCMW's de nodige middelen krijgen om hun wettelijke verplichtingen na te komen door de reactietermijn van 30 dagen na te leven.

We vragen niet om deze termijn aan te passen, want de reactiviteit van het OCMW op hulpaanvragen op het vlak van gezondheidszorg blijft van essentieel belang. De procedure voor de toegang tot en de toekenning van hulp moet echter herbekeken worden, en dit in overleg met alle betrokken actoren op het gebied van gezondheid en preventie.

Onze onmiddellijke aanbevelingen inzake DMH:

- Het gebruik van de Mediprima-software veralgemenen en vergemakkelijken voor ALLE zorgverleners met het oog op de administratieve vereenvoudiging van het beheer van DMH.

De MediPrima-tool moet absoluut veralgemeend worden, niet alleen om de administratieve last voor de OCMW's aanzienlijk te verminderen, maar ook om gemakkelijker te kunnen communiceren met alle zorgverleners. Momenteel moeten de OCMW's dit tekort dekken. Dit leidt ertoe dat er parallelle systemen opgezet worden en de administratieve last toeneemt, wat zeer zorgwekkend is gezien het huidige personeelstekort.

► **Voorzien in een systeem voor het vermoeden van onvermogen, dat gekoppeld is aan het statuut van de betrokkene, om de tussenkomst van de federale overheid te garanderen.**

Het systeem voor het vermoeden van onvermogen moet de OCMW's in staat stellen om snel actie te ondernemen, met de zekerheid dat ze door de federale overheid terugbetaald worden voor het verlenen van de medische hulp, vooral de eerste drie maanden, om te garanderen dat medische noodsituaties ten laste genomen worden. Meer specifiek zou het OCMW waaraan medische hulp wordt gevraagd, de hulp kunnen toekennen op basis van de eerste elementen waarover het beschikt (bv. verblijfsstatuut, vragen naar de borg, verzekeraarheid en verklaring op eer), en door de rechten van de mensen te individualiseren, wordt het gemakkelijker om hulp toe te kennen en om rekening te houden met alle situaties.

Onze pleitbezorging met betrekking tot de terugbetaling van de gezondheidszorg is gebaseerd op het idee van een vereenvoudigd en gepersonaliseerd sociaal onderzoek voor het deel dat door het RIZIV gedekt is, en een meer gedetailleerde analyse voor de tenlasteneming van het remgeld.

► **Een omzendbrief publiceren die het standpunt van de POD MI verduidelijkt omtrent de elementen van het sociaal onderzoek waarop de OCMW's de toekenning van medische kosten kunnen baseren.**

Wegens de financiële uitdagingen en om de billijkheid te garanderen, is het absoluut noodzakelijk om een gemeenschappelijk begrip te creëren onder alle OCMW's door in een omzendbrief de procedures voor het toekennen van dringende medische hulp

te verduidelijken. Dit omvat de toelichting van het standpunt van de federale overheid in de omzendbrief van 14 maart 2015, die bepaalt dat als een OCMW geen antwoord krijgt omtrent de verzekeraarheid/borg, of geen duidelijk antwoord krijgt binnen de 30 dagen, het OCMW een beslissing over de toekenning van de hulp kan nemen op basis van de gegevens van het sociaal onderzoek. Als het OCMW vervolgens nieuwe informatie verkrijgt, moet het zijn beslissing onmiddellijk herzien en kan het beslissen om de hulp in te trekken, zonder terugwerkende kracht.

Dit zijn onze aanbevelingen om de doeltreffendheid en de impact van de toegang tot gezondheidszorg te verbeteren:

- **Voorzien in een federale subsidie voor de OCMW's, via een systeem dat vergelijkbaar is met dat in artikel 40 van de RMI-wet, om de werklast van de OCMW's te dekken in het kader van de verwerking van de aanvragen voor een tegemoetkoming in de medische en farmaceutische kosten ten laste van de federale overheid.**
- **De lijst van de geneesmiddelen D, die de Brusselse OCMW's momenteel met eigen middelen terugbetalen, volledig laten terugbetalen door de federale overheid. Deze lijst is momenteel een Brussels initiatief.**
- **Om billijkheidsredenen voor alle begunstigden van zowel sociale bijstand als sociale integratie voorzien in de terugbetaling van de aansluitingskosten en bijdragen door de federale overheid.**
- **De wetgeving aanpassen aan de rechtspraak van de Belgische rechtbanken, vooral inzake toeristische verblijven, die de OCMW's systematisch veroorzaken om tussen te komen/ziekenhuisfacturen te betalen, terwijl de wetgeving dat niet toelaat.**

HET MENTAAL WELZIJN VAN DE GEBRUIKERS

Bij zowel mensen met een leefloon of een equivalent leefloon als bij maatschappelijk werkers zijn mentale gezondheidsproblemen werkelijkheid aan het worden. De COVID-19 gezondheids crisis die België begin 2020 doormaakte, heeft het fenomeen nog verscherpt. Aan de ene kant worden rechthebbenden die normaal gezien een socioprofessioneel inschakelingstraject zouden moeten volgen, door de OCMW's steeds vaker om gezondheidsredenen vrijgesteld van de plicht om te gaan werken. Aan de andere kant is er een toenemend absentisme bij maatschappelijk werkers, en zelfs presenteïsme, gezien de problematiek van welzijn op het werk en geestelijke gezondheid. De werking van de OCMW's lijdt hieronder.

- **Specifieke programma's voor geestelijke gezondheid en mentale ondersteuning binnen OCMW's uitbouwen.**
- **Middelen vrijmaken om mensen met een leefloon/ equivalent leefloon met mentale gezondheidsproblemen, de juiste psychologische begeleiding te kunnen geven.**
- **De OCMW's structureel financieren voor het creëren van goede werkomstandigheden voor hun personeel.**

HET RECHT OP VOEDSEL

Men gaat vaker een beroep doen op voedselhulp. Vooral in Brussel en in grotere mate bij bepaalde groepen (jongeren, studenten, eenoudergezinnen, ...) die niet noodzakelijk al geholpen worden door het OCMW (arme werknemers, zelfstandigen, gepensioneerden...).

Als gevolg van de opeenvolgende crisissen staan er steeds langere wachtrijen aan sociale kruideniers en organisaties die voedselpakketten verdelen.

Dat mensen steeds afhankelijker worden van voedselhulp is problematisch en mag niet gebeuren. We mogen niet toelaten dat mensen niet genoeg middelen hebben om zich behoorlijk te voeden.

Daarom moeten we absoluut nadenken over een breder opzet waarbij iedereen toegang krijgt tot kwaliteitsvol voedsel en waarbij tegelijkertijd rekening wordt gehouden met de huidige milieuproblematiek.

Onze aanbevelingen:

- ▶ het “recht op voedsel” breder gaan zien en een “sociale zekerheid voor voedsel” invoeren

Meer specifiek zijn sociale kruidenierszaken en sociale restaurants onder zware druk komen te staan. Nochtans spelen deze organisaties een cruciale rol in het verstrekken van voedselhulp aan vele gezinnen.

VREEMDELINGEN

Rol van de OCMW's bij de opvang van mensen die internationale bescherming vragen.

Rond de opvang van mensen die internationale bescherming vragen op het grondgebied en de belangrijke rol die de OCMW's daarin spelen via de “lokale opvanginitiatieven” (LOI), **bevelen we het volgende aan:**

- ▶ In alle omstandigheden moeten er voldoende opvangplaatsen voorzien worden. Daarbij moet er een noodzakelijke reserve van structurele opvangplaatsen zijn en moeten er voldoende effectieve bufferplaatsen in kaart gebracht worden.
- ▶ Hiervoor moet ervoor gezorgd worden dat de verzoekers om internationale bescherming gelijk verdeeld worden over het hele land.
- ▶ Er moeten methoden zijn om nieuwe instroom van verzoekers om internationale bescherming te kunnen detecteren en te voorzien in snelle systemen om te reageren op omstandigheden, om nieuwe bewegingen te voorkomen.
- ▶ Het nieuwe opvangmodel moet soepeler toegepast kunnen worden om de expertise van de maatschappelijk werkers in de LOI's en het bijbehorende integratiewerk te kunnen garanderen; dit kan bijvoorbeeld door de verzoekers om internationale bescherming sneller naar de LOI's door te sturen (na maximaal 4 weken in plaats van de huidige 2 maanden) en door het doelpubliek van de LOI's te verruimen met een erkenningspercentage en een grotere flexibiliteit van dit percentage, dat momenteel op 80% is vastgesteld.

Tegelijkertijd ontwikkelen meer en meer OCMW's vernieuwende sociale initiatieven en werken ze samen met lokale producenten. Daarbij focussen ze zowel op milieu als op voedselkwaliteit.

Daarom moeten we een stabiele en duurzame financiering veiligstellen voor deze diensten en het personeel dat ze levert.

Wij vragen de federale overheid dus om:

- ▶ De subsidies aan sociale kruidenierszaken en dito restaurants aanzienlijk op te trekken.
- ▶ De OCMW's voldoende middelen te verschaffen om mensen die voedselhulp nodig hebben, en vooral wie nog niet gekend is bij de OCMW's, een goede maatschappelijke ondersteuning te kunnen geven.

- ▶ Een evaluatie van het huidige opvangmodel en een analyse van de doorlooptijd van de LOI's die, gezien de huisvestingscrisis, volgens de OCMW's te kort blijkt te zijn.
- ▶ Er moet een gegarandeerde bezetting van de LOI's komen en men moet vermijden dat er in de LOI's plaatsen onbezet blijven.
- ▶ De federale overheid moet de opvang van verzoekers om internationale bescherming volledig financieren.

Steun aan OCMW's in hun begeleiding van vreemdelingen.

Voor de ondersteuning van de OCMW's in de bijstand aan vreemdelingen **bevelen we het volgende aan:**

- ▶ Overleg tussen de federale regering en de gemeenschappen om ervoor te zorgen dat er voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV) voldoende opvang en gespecialiseerde begeleiding is en dat er een oplossing wordt gevonden voor de plotse beëindiging van de specifieke voogdij over niet-begeleide minderjarige vreemdelingen wanneer ze een verblijfsrecht voor onbepaalde duur verkrijgen.
- ▶ De federale overheid moet een tegemoetkoming bieden in de personeelskosten voor de begeleiding van vreemdelingen telkens wanneer er een equivalent leefloon of dringende medische hulp wordt gegeven.

Verblijfsvergunningen voor vreemdelingen.

De asielinstanties (DVZ, het Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen, de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen) moeten voldoende middelen krijgen om snel goede beslissingen te kunnen nemen.

Onze aanbevelingen:

- ▶ **De Dienst Vreemdelingenzaken moet restrictieve termijnen in acht nemen bij beslissingen over regularisaties, verlengingen van het verblijfsrecht en aanvragen voor herinschrijving na een ambtshalve schrapping.**
- ▶ **De erkenning van staatlozen moet door het Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen gebeuren en de toekenning van een verblijfsrecht moet automatisch aan deze erkenning gekoppeld worden.**
- ▶ **Dat de informatie die beschikbaar is via de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid volledig, correct en betrouwbaar is.**

- ▶ **Dat de administratieve instanties vooraf met elkaar overleggen over de impact van een administratieve wijziging.**

Toekomst van personen die tijdelijke bescherming genieten.

Sinds het begin van het conflict tussen Rusland en Oekraïne zijn er in ons land meer dan 75.000 attesten van tijdelijke bescherming afgegeven aan Oekraïense burgers.

De OCMW's vragen dat er overleg komt tussen de verschillende beleidsniveaus en met hun federaties zodra de oorlog voorbij is of wanneer het tijdelijk beschermingsstatuut afloopt.

TEWERKSTELLING/OPLEIDING/ SOCIOPROFESSIELE INSCHAKELING

De OCMW's zijn hoofdrolspelers en partners in het federale en gewestelijke beleid voor de (re)integratie naar werk, opleiding en/of socioprofessionele inschakeling in het algemeen. Ze fungeren daarbij zelf als werkgever of spelen een rol in het gezamenlijk beheer van de arbeidsmarkt. Ze hebben sinds 1992 overeenkomsten met Actiris en krijgen van de federale overheid verplichtingen opgelegd op het vlak van begeleiding van hun doelpubliek.

Via deze arbeidsbemiddeling en dit actieve socioprofessionele inschakelingsbeleid beheert elk OCMW een netwerk dat het lokale niveau overstijgt. Dat heeft gevolgen voor het "samenleven" in elke gemeente afzonderlijk en, meer in het algemeen, in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De OCMW's ondersteunen individuen op een geïntegreerde manier en fungeren samen met de ondersteuning van Actiris als toegangspoort tot de arbeidsmarkt.

De inspanningen van de OCMW's zijn des te noodzakelijker en worden nog opgetrokken omdat het doelpubliek buiten de andere takken van de sociale zekerheid valt en vaak ver van de arbeidsmarkt staat.

Vandaag wordt in Brussel bijna 1 werkzoekende op de 6 begeleid door een OCMW. Dit cijfer toont aan dat de situatie structureel is geworden. Sinds 1992 zitten de OCMW's in samenwerkingsakkoorden, met Europese cofinanciering. Deze middelen blijven echter al jaren op hetzelfde peil. Dit creëert een risico dat het Gewest niet kan minimaliseren. De lokale besturen, zowel gemeenten als OCMW's, maken middelen vrij om een deel van hun bevolking (opnieuw) aan het werk te krijgen. Het is belangrijk dat deze lokale besturen structureel en rechtstreeks gefinancierd worden, zonder Europese cofinanciering.

Kortom, alle partijen moeten een grotere inspanning leveren als we de 80% tewerkstellingsgraad willen halen die de federale regering tegen 2030 heeft aangekondigd.

DE WERKLOOSHEIDSVAl: EEN REM OP DE WERKGELEGENHEID

De werkloosheidsval blijft, ook al verschilt die van Gewest tot Gewest, een algemeen Belgisch probleem. Een OCMW-rechthebbende met een gezin ten laste die voltijds werkt, zal aanspraak kunnen maken op aanvullende sociale bijstand omwille van het kleine verschil tussen het gewaarborgde minimumloon in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (2.122,63 euro/maand op 01/02/2023) en de uitkeringen. Sinds 1 januari 2022 worden de Brusselse OCMW's door de gewestregering gevraagd om het minimumloon toe te passen dat van kracht is volgens de omzendbrief van 28 april 1994 betreffende het sociaal handvest van toepassing op de lokale besturen. Het Gewest heeft de 19 OCMW's hierbij evenwel geen ondersteunende financiële steun verleend.

- ▶ **De laagste lonen optrekken (liever een hoger minimuminkomen dan een belastingverlaging. Aangezien de belastingdruk op de laagste lonen met kinderen ten laste al zeer laag is, is er hiervoor maar weinig speelruimte).**
- ▶ **Steun verlenen op basis van het inkomen in plaats van op basis van het statuut, zoals het geval is met de kinderbijslag, het BVT-statuut of de meeste energiesubsidies.**
- ▶ **Automatische rechtentoekenning om te voorkomen dat de rechten niet opgenomen worden of, als dat niet mogelijk is, de betrokkenen, vooral de armere werknemers, goed inlichten over hun rechten.**

- ▶ **Uitkeringen gekoppeld aan de welvaartsenveloppe blijven optrekken, maar daarbij moet ook het gewaarborgd minimumloon opgetrokken worden, anders zullen de werkloosheidsval en de moeilijkheden om mensen die van de OCMW's maatschappelijke bijstand krijgen aan het werk te krijgen, nog erger worden.**
- ▶ **Rechthebbenden die een inschakelingsjob willen uitoefenen alle sociale uitkeringen laten behouden zoals alle andere bijstandtrekkers gedurende de hele periode van de tewerkstelling.**

De federale regering heeft het leefloon opgetrokken los van het indexeringseffect en andere bijkomende uitkeringen. Dit is in deze tijden van verhoogde inflatie een heilzame maatregel. We zien nu evenwel een aantal scheefrekkingsen ontstaan tegenover andere uitkeringen en maatschappelijke hulp die niet altijd in dezelfde mate de stijgende curve hebben gevolgd. Denk maar aan de lonen van de mensen in een inschakelingsjob en aan de werkloosheidsuitkeringen. Dat kan een rem zijn om mensen weer aan het werk te krijgen. Dat gaat ten koste van zowel de mensen die een leefloon ontvangen als de samenleving.

- ▶ **Uitkeringen en maatschappelijke hulp afstemmen op het leefloon.**
- ▶ **Gaan naar een individualisering van de sociale rechten, te beginnen met de afschaffing van het tarief van uitkeringen en maatschappelijke bijstand voor "samenwonenden".**

DE RVA, INSTANTIES DIE DE WERKLOOSHEIDS-UITKERINGEN EN OCMW'S BETALEN

Er is achterstand in de behandeling van de "werkloosheidsdossiers". Bijgevolg is het na een tewerkstelling als artikel 60, § 7 van de OW die niet in een vaste job uitmondt, aanzienlijk moeilijker geworden om bij de RVA een werkloosheidsuitkering aan te vragen. De uitkeringsgerechtigden worden dan doorverwezen naar de OCMW's voor een voorschot op de uitkeringen, aangezien de werkloosheidsuitkeringen zelf niet kunnen worden voorgeschoten.

- ▶ **Versterk de middelen die aan de eerste tewerkstellingsoperator en zijn partners worden toegekend en de OCMW's in hun louter "subsidiare" rol houden door hen niet systematisch voorschotten op werkloosheidsuitkeringen te laten betalen voor mensen die uit een inschakelingsjob komen.**

HET ACTIVEREN VAN WERKLOZEN

Het activeringsbeleid van werklozen via een degressieve uitkering blijkt niet echt te werken. Eens deze mensen gedeeltelijk of definitief uitgesloten zijn, kloppen ze aan bij het OCMW. Daar vragen ze ofwel een aanvulling op hun werkloosheidsuitkering aan, ofwel de volledige steun.

- ▶ **Het activeringsbeleid voor langdurig werklozen verbeteren, in het bijzonder door het Franse project *Territoires Zéro Chômeur de Longue Durée* (zones zonder langdurige werkloosheid) te ontwikkelen.**
- ▶ **Het degressieve karakter van de werkloosheidsuitkeringen afschaffen.**
- ▶ **Het beleid waarbij deze mensen financieel gestimuleerd worden een nieuwe job te vinden moet verder uitgebreid worden.**
- ▶ **De OCMW's meer middelen geven zodat ze systematisch een begeleiding kunnen geven op maat van de socioprofessionele situatie van de cliënt.**

DE HERVORMING VAN DE SOCIOPROFESSIELE VRIJSTELLING

De "socioprofessionele" vrijstelling moedigt mensen met een OCMW-uitkering aan om aan de slag te gaan. Dit mechanisme blijft echter complex en is niet optimaal: het is beperkt tot 3 jaar en is niet toegankelijk voor arme werknemers. Artikel 35 van het Koninklijk Besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie verwijst naar een maximaal maandelijks bedrag van 177,76 euro (geïndexeerd zou dit bedrag vandaag ongeveer 270 euro moeten bedragen), wat nog steeds niet genoeg is om het mechanisme doeltreffend te maken.

- ▶ **De socioprofessionele vrijstelling hervormen. Het systeem moet eenvoudiger worden en mensen die werken of een opleiding volgen, moeten meer gestimuleerd worden. Daarom moet er iets gedaan worden aan het deel van de vrijstelling dat op dit moment te laag is.**

SOCIALE TEWERKSTELLING I.H.K.V. ARTIKEL 60 §7 VAN DE ORGANIEKE WET.

Tijdens deze legislatuur heeft de gewestelijke wetgever, in overleg met de OCMW-sector, het artikel 60 §7 kwalitatief en financieel grondig geharmoniseerd. Deze inspanning moet voortgezet worden en er moeten voldoende middelen uitgetrokken worden om de mensen in het systeem beter te begeleiden en op te leiden.

De keuzes die het Gewest maakt op het vlak van financiële harmonisatie mogen geen invloed hebben op de financiële situatie van de lokale besturen, in het bijzonder voor de niet-gemandateerde sociale ondernemingen. Het Gewest moet bijkomende middelen voorzien om het saldo van de kosten van de OCMW's te dekken.

Ten slotte moeten er door de gewestelijke autonome overheidsbedrijven (Actiris en de Franstalige Brusselse overheidsdienst voor beroepsopleiding *Bruxelles-Formation*), hun partners of de instellingen die deel uitmaken van het zgn. *Instance bassin* (regio's voor kwalificerend onderwijs, vorming en arbeidsmarkt in Franstalig België), genoeg opleiding in de beroepen bedoeld in de artikelen 60§7 van de OW aangeboden worden.

Onze aanbevelingen:

- ▶ **Financiële middelen vanuit het Gewest om te voorzien in de behoeften van de OCMW's om minstens 10% van hun doelpubliek aan het werk te krijgen (als gewestelijk gemiddelde).**
- ▶ **Forfaitaire financiële steun voor kwalitatieve harmonisatie, met controle door de gewestadministratie.**
- ▶ **Compensatie voor het saldo betaald door de lokale besturen naar aanleiding van hun steun aan de sociale economie.**
- ▶ **Een aangepast en modulair opleidingsaanbod voor mensen met het artikel 60§7-statuut, dat rekening houdt met hun werkuren en werkritme, met valorisatie van verworven competenties of erkenning van verworven ervaring.**

Bovendien moeten mensen die met een contract artikel 60 werken, een jaar gewerkt hebben voordat ze bij ziekte een uitkering van het ziekenfonds kunnen krijgen. Er moet opnieuw een wachttijd van 6 maanden ingevoerd worden, zoals vóór 2017, gezien de nadelige gevolgen voor de personen die worden aangeworven met een artikel 60, §7 en de lastenoverdracht die de kortere wachttijd met zich heeft meegebracht (zieken zonder uitkering ontvangen een leefloon).

- ▶ **Teruggaan naar een wachttijd van 6 maanden voor de ziekte-uitkeringen voor werknemers.**

EVALUATIE VAN DE "INSCHAKELINGSTEWERKSTELLING"

Het systeem is niet zonder slag of stoot ten uitvoer gelegd sinds zijn inwerkingtreding in januari 2020. Door de gevolgen van de gezondheids crisis kon het niet binnen de termijn van drie jaar worden geëvalueerd. Hoewel de werkzaamheden in oktober 2021 werden aangevat door het Opvolgingscomité dat werd opgericht bij artikel 21 van het besluit van de Brusselse regering van 23 mei 2019, zijn het onderzoek van de voorgelegde elementen en de besprekingen nog volop aan de gang op het moment dat dit memorandum wordt geschreven. De aanpassingen aan dit nieuw inschakelingssysteem die de OCMW's hebben gevraagd, worden momenteel besproken.

- ▶ **Bij de evaluatie van de hervorming van de inschakelingstewerkstelling het overleg in stand houden.**
- ▶ **In dit verband rekening houden met de plaats van de bevoegde partijen: het federale niveau, het gewestelijke niveau en het werkgelegenheidsbeleid dat lokaal door Actiris in goede banen geleid wordt.**
- ▶ **Evaluatie van artikel 61 van de organieke OCMW-wet van 8 juli 1976 - in tegenstelling tot Wallonië zeer weinig gebruikt door de Brusselse OCMW's - om de oorzaken in kaart te brengen en de nodige hervormingen te bekijken.**

Een van de sterke punten van de hervorming is de opleidingscomponent. Er wordt 3.000 euro gekoppeld aan elke inschakelingsovereenkomst. Het bedrag kan gebruikt worden volgens de behoeften en de interesses van de werknemer. Er bestaat geen twijfel dat dit nodig is. Maar door de starre activeringsprocedures is de opleidingscomponent onwerkbaar en worden de middelen niet opgenomen. Gebruikers staan vaak niet open om tijdens de werkuren een opleiding te volgen.

- ▶ **De voorwaarden voor het gebruik van het budget voor beroepsopleiding voor werknemers met een inschakelingscontract versoepelen.**
- ▶ **De mogelijkheid overwegen om het opleidingsbudget te gebruiken buiten de duur van de inschakelingsovereenkomst (voor of na).**

Bovendien werd bij de defederalisering van "artikel 60, §7" een nieuwe federale wet aangenomen. Men wilde rekening houden met de realiteit op het terrein en met het specifieke van elk gewest. Maar toen de wetgever de zesde staatshervorming invoerde, hield hij geen rekening met het Brussels institutioneel kluwen: meerdere spelers zijn daar bevoegd. Hierdoor zijn de procedures vaak complexer en worden de OCMW's met heel wat administratieve rompslomp opgezadeld.

- ▶ **Het proces van administratieve vereenvoudiging verderzetten en het aantal procedures en besluitvormingsorganen beperken.**

Tot slot tonen de statistieken van *View.brussels* - het Brussels Observatorium voor werkgelegenheid en opleidingen van Actiris en *Bruxelles Formation* - een verandering in het aantal werkzoekende uitkeringsgerechtigden, van wie velen het leefloon ontvangen. In juni 2023 waren er 86.112 niet-werkende werkzoekenden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, wat neerkomt op een werkloosheidsgraad van 15,0%. Dit cijfer van Actiris geeft een vollediger beeld dan dat van de RVA. De RVA houdt enkel rekening met de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen. Voor dezelfde periode telde de RVA 60.078 werklozen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Bijgevolg geeft dit cijfer een vertekend beeld van de werkloosheidsgraad, nl. 11%¹.

1. RVA, *Federale cijfers van de vergoede werklozen - mei 2023*, https://www.rva.be/file/cc73d96153bbd5448a56f19d925d05b1379c7f21/fd9d92a32dbf8d9d2c470b0e873d05037500d9cb/2023_05_cijfers-werkloosheid.pdf

De POD-MI houdt geen rekening met het opleidingsniveau van mensen met een leefloon. Actiris daarentegen komt tot het volgende resultaat bij zijn niet-werkende werkzoekenden (16,5% van hen zijn OCMW-steuntrekkers, en 47,4% van hen is langdurig werkloos, d.w.z. 2 jaar of langer):

- 18,8% laaggeschoolden;
- 20,5% middelhooggeschoolden;
- 16,9% hooggeschoold;
- 43,9% buitenlandse studies maar in België geen erkenning van hun diploma.

Bijna 44% van de werkzoekenden zonder een in België erkend diploma komt dus bij de bijna 19% laaggeschoolden. Dit terwijl de arbeidsmarkt vooral nood heeft aan hoogopgeleide profielen. Dit is een grote uitdaging voor het “tweedekansonderwijs”, oftewel de sociale promotie, en voor de beroepsopleiding waarbij verworven competenties en buitenlandse diploma's erkend moeten worden.

- ▶ De opleidings-, onderwijs- (in het bijzonder Sociale Promotie) en arbeidsbemiddelingssystemen herzien in het licht van de specifieke kenmerken van werkzoekenden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- ▶ In samenwerking met de *Fédération Wallonie-Bruxelles* en de Vlaamse Gemeenschap het aanbod en de procedures voor de erkenning van verworven competenties in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest versterken, uitbreiden en vergemakkelijken. In Brussel is dit onvoldoende, waardoor veel Franstalige Brusselse niet-werkende werkzoekenden zich genoodzaakt zien om naar centra in Wallonië te gaan, of om de procedure in het Nederlands te volgen - een taal die ze niet altijd goed onder de knie hebben. In dit opzicht lijken de organisaties voor socioprofessionele inschakeling (*Organismes d'Insertion Socio-Professionnelle*, OISP) de meest geschikte partners voor de opstart van een certificering.
- ▶ Een groter aanbod lezen en schrijven en cursussen Frans en Nederlands voor buitenlanders. Dit kan bv. via partnerschappen met verenigingen (onderwijzend personeel) en openbare onderwijsinstellingen (gebruik van klaslokalen voor avondlessen, enz.).
- ▶ Samenwerken met de bevoegde instanties in de *Fédération Wallonie-Bruxelles* en de Vlaamse Gemeenschap om meer plaatsen te hebben in de scholen voor sociale promotie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De nadruk ligt daarbij op de knelpuntberoepen, en dan vooral de zorgberoepen.
- ▶ Samenwerken met het federale niveau om werkzoekenden die zich willen inschrijven voor een beroepsopleiding of een opleiding sociale promotie, maar ook voor de OCMW's zelf in de organisatie van hun samenwerking met de opleidingsinstellingen en organisaties voor sociale promotie, minder administratieve rompslomp en barrières op te leggen.

- ▶ De OCMW's aanmoedigen om meer partnerschappen en samenwerkingsverbanden aan te gaan met opleidingsinstellingen en organisaties voor sociale promotie. Vooral als het gaat om voorbereidende opleidingen voor laaggeschoolden en/of mensen zonder een in België erkend diploma. De OCMW's doen dat nog te weinig. Ze zouden het bv. kunnen doen voor Actiris hun begeleiding overneemt, bijvoorbeeld na afloop van een inschakelingstewerkstelling. In dit opzicht moet het administratief gemakkelijker worden gemaakt om partnerschappen af te sluiten en samenwerkingsverbanden aan te gaan. De OCMW's moeten bijvoorbeeld worden vrijgesteld van de gunningsplicht voor een overheidsopdracht, zodat ze hun rechthebbenden kunnen doorverwijzen naar openbare of gesubsidieerde instellingen waar ze professionele vaardigheden kunnen verwerven.
- ▶ De opvolging door Actiris van mensen die door het OCMW worden geholpen, moet beter. Nu is er een gat in de opvolging wanneer mensen met een leefloon en andere OCMW-steuntrekkers die voor een job beschikbaar zijn, naar Actiris overstappen. Voor deze mensen is dit administratief een nieuwe opgave: een nieuw aanspreekpunt, een nieuwe instelling, nieuwe administratieve procedures, een frustrerend gevoel van “telkens weer opnieuw moeten beginnen”. Er zou bv. één enkel dossier kunnen aangelegd en overgenomen worden door Actiris op het moment dat de OCMW-begeleiding stopt. In dat dossier staan dan onmiddellijk alle nodige gegevens (opleidingsniveau, gevolgde opleiding, opgestart beroepstraject, ...).
- ▶ De samenwerking tussen Actiris en de sector sociale promotie aanmoedigen om niet-werkende werkzoekenden op te leiden in domeinen waar er een tekort is.

ER IS NOOD AAN STRUCTURELE FINANCIERING VOOR EEN WERKGELEGENHEIDSBELEID/HET SYSTEEM VAN INSCHAKELINGSBETREKKINGEN

Sinds 1 januari 2022 is een nieuw partnerschapskader tussen het OCMW en Actiris voor de periode 2022-2027 van kracht. We moeten er wel bij zeggen dat het niet eenvoudig is geweest om het in praktijk te brengen. De nieuwe eisen die het Europees Sociaal Fonds (ESF+) stelt qua resultaatindicatoren voor de financiering van het systeem, stroken namelijk niet met de realiteit van de OCMW's.

- ▶ De OCMW's genoeg structurele middelen geven voor de realiteit op het terrein en de sociaaleconomische context zodat het professionele inschakelingsbeleid effectief geïmplementeerd kan worden.

De steun volstaat niet om het volledige loon van de werknemers ingeschakeld als artikel 60, §7 te kunnen betalen, noch om het begeleidend personeel te kunnen betalen. De OCMW's vragen dat de totale enveloppe met minstens 15% wordt opgetrokken, zodat alle werknemers met een inschakelingsbetrekking volgens de barrema's van het lokale openbaar ambt kunnen betaald worden. Dit vormt de basis voor een volledige gelijkschakeling van het systeem.

- **Meer geld voor de tewerkstelling van werknemers in het kader van inschakelingssystemen (artikelen 60/61) en structurele financiële steun om tot meer geharmoniseerde tarieven te kunnen komen.**

ER IS NOOD AAN EEN STRUCTURELE FINANCIERING VAN DE “VERHOOGDE TOELAGEN SOCIALE ECONOMIE” VOOR DE INSCHAKELINGSTEWERKSTELLING

Toen de Brusselse OCMW's bevestigd werden over de manier waarop de begrotingskredieten voor de “artikel 60-jobs” (de inschakelingstewerkstelling bedoeld in artikel 60, §7) in het kader van de sociale inschakelingseconomie verdeeld werden, voerden ze aan dat de vroegere onevenwichtige verdeelsleutel voor die jobs te wijten was aan het federale beleid. Dat kende bijkomende quota toe aan de OCMW's in het kader van de kandidatuuroproepen. Bijgevolg werden de quota verminderd op basis van de bezettingsgraad in 2013.

Sindsdien is de enveloppe “sociale economie” ongewijzigd gebleven, ondanks de vele vragen van zowel de OCMW's als de organisaties van de sociale economie.

Om een einde te maken aan dit onevenwicht werd aan de gewestelijke politieke overheid voorgesteld om het budget op te trekken. Er werden een aantal objectieve criteria voorgesteld om tot een billijker totaalbedrag te komen. Zo werd bv. rekening gehouden met het aantal leefloners/equivalent leefloners, de tewerkstellingsgraad van deze mensen in het kader van de inschakelingstewerkstelling en de mogelijkheden van de OCMW's om bijkomende activeringen uit te voeren met sociale ondernemingen.

In de ministeriële omzendbrief van 28 januari 2021 werd geen rekening gehouden met het advies van de OCMW's of met de impact van deze abrupt veranderde quota op zowel de OCMW's als op hun vaste partners, de organisaties van de sociale economie.

Het probleem van de gesloten enveloppe voor de inschakelingsjobs “verhoogde toelagen sociale economie” is dus niet veranderd. Dit zorgt zowel bij de Brusselse OCMW's als bij de gemandateerde sociale ondernemingen voor frustraties.

Tot slot wordt gepleit voor de invoering van een nieuw artikel 60 §7 verhoogde tegemoetkoming voor de “non-profit”. Zo kan men binnen de huidige organisaties “art 60 §7 verhoogde tegemoetkoming sociale economie” een onderscheid maken tussen functies in culturele, educatieve, hulpverleningsorganisaties en openbare instellingen die niet onder de sociale economie vallen, en kan men hen een welomschreven statuut en een eigen enveloppe geven.

- **OCMW's voldoende middelen voor de “verhoogde tegemoetkoming sociale economie” geven, rekening houdend met wat de actoren van de sociale economie nodig hebben.**
- **Een extra enveloppe voorzien voor OCMW's die alle toegekende jobs in de sociale economie ingevuld hebben.**

- **De middelen van de OCMW's proportioneel en consequent verhogen in verhouding tot de toegekende jobs aan de gemandateerde sociale ondernemingen, om geschikte en kwaliteitsvolle jobs te kunnen aanbieden aan OCMW-gerechtigden.**
- **De middelen verhogen die voortvloeien uit de 6e staatshervorming in toepassing van artikel 60, §7 van de organieke OCMW-wet van 8 juli 1976 - verhoogde tegemoetkoming sociale economie om de OCMW's de mogelijkheid te geven te streven naar een globale verhoging van hun tewerkstellingsgraad in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.**
- **De OCMW's structurele middelen bezorgen conform de evoluties op het terrein (stijgende vraag van de sociale ondernemingen en groei van het aantal begunstigden op gemeentelijk en gewestelijk niveau) en de tewerkstelling van een groot aantal mensen met een leefloon/equivalent leefloon aanmoedigen.**
- **Een nieuw type van art. 60 §7 verhoogde tegemoetkoming voor de “non-profit” in het leven roepen.**

OPLEIDING VAN DE RECHTHEBBENDEN (DIE VIA ART. 60, §7 TEWERKGESTELD WORDEN)

Het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de inschakelingsbetrekking zoals bedoeld in artikel 60, §7 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn legt in artikel 17 de nadruk op de uitbouw van een opleidingscomponent voor de rechthebbenden die in het kader van een inschakelingsbetrekking aan het werk worden gezet. Zo kunnen de OCMW's een subsidie van maximaal 3.000 euro per begunstigde krijgen als steun voor de uitbouw van hun competenties. De huidige terugvorderingsprocedure van de opleidingspremie bij de POD-MI is evenwel complex.

- **De opleidingspremie moet administratief makkelijker terug te vorderen zijn om de uitbouw van de vaardigheden van werknemers die tewerkgesteld worden via art. 60, §7, te stimuleren.**

Hoewel het OCMW de kosten van de opleiding voor zijn rekening kan nemen ter ondersteuning van de competentieontwikkeling van de rechthebbenden, komen niet alle begunstigden met een leefloon/equivalent leefloon hiervoor in aanmerking. Hoewel deze maatregel gunstig is voor mensen die via art. 60, §7 tewerkgesteld worden, leidt hij ook tot positieve discriminatie bij het doelpubliek van de OCMW's.

De politieke besluitvormers moeten op het vlak van beroepsopleiding ook aandacht besteden aan de specifieke Brusselse situatie. De inwoners “van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vormen een erg diverse groep, één die bovendien enkele kwetsbare profielen omvat en uitdagingen met zich meebrengt. De werkzaamheidsgraad onder de Brusselaars is laag in vergelijking met de andere gewesten, de werkloosheidsgraad hoog, er zijn veel jongeren, laaggeschoolden en personen met een

vreemde nationaliteit/origine. Deze kenmerken beïnvloeden hun toegang tot werk².

- ▶ De OCMW's een specifiek opleidingsbudget geven voor alle steuntrekkers. Daarbij moet rekening gehouden worden met de specifieke Brusselse situatie en moet een hele resem kosten gedekt worden die gepaard gaan met de steun. Zo kan het doelpubliek op een duurzame manier ingeschakeld worden.

Komt daar nog bij dat “de bevolking van Belgische origine (...) het grootste deel (vormt) van de bevolking in Wallonië (59,6%), in de Duitstalige Gemeenschap (55,5%) en in Vlaanderen (70,6%), daar waar in Brussel de bevolking van buitenlandse origine de grootste bevolkingsgroep vormt (76,5%)”³. Een groot deel van deze mensen komt evenwel in het OCMW terecht. Er zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dus specifieke maatregelen en opleidingen nodig om nieuwkomers en vreemdelingen op te vangen en te begeleiden.

- ▶ Voor deze mensen het aanbod van kwalificerende opleidingsmogelijkheden vergroten en een betere dekking van de opleidingskosten (beleid van extra premies).
- ▶ Het imago van de knelpuntberoepen verbeteren om laaggeschoolden aan te moedigen om een kwalificerende opleiding te beginnen, waarbij het principe van zelfbeschikking wordt gerespecteerd.
- ▶ De samenwerking tussen de OCMW's en Actiris verbeteren. Actiris stelt een lijst van knelpuntberoepen op waarbij enerzijds rekening wordt gehouden met de behoeften van de ondernemingen en anderzijds met de situatie van de uitkeringsgerechtigden.
- ▶ Specifieke maatregelen bedenken en uitvoeren om laaggeschoolden dichterbij de arbeidsmarkt te brengen (bijeenkomsten in bedrijven organiseren, enz.).

ZORGEN VOOR PSYCHOSOCIALE ONDERSTEUNING VAN HET DOELPUBLIEK

De nieuwe financieringseisen van het ESF+ voor opleidingen qua output, resultaten en resultaatindicatoren ondergraven het kwalitatieve aspect van de ondersteuning van het doelpubliek van de OCMW's. Het gevolg is dat maatschappelijk werkers steeds minder tijd hebben om zich volledig te kunnen concentreren op hun cliënten in een socioprofessioneel inschakelingstraject. De psychosociale hulpverlening gaat juist uit van de “sociale relatie”. Dat werk wordt nu uitgehold. Enerzijds moet er meer gebeuren om de subsidies die aan de OCMW's worden toegekend te rechtvaardigen, anderzijds moeten meer steuntrekkers aan het werk geholpen worden om de 10%-doelstelling van het Gewest te halen.

Bijgevolg zijn we bij de OCMW's in dit proces van socioprofessionele inschakeling getuige van een tweeledige crisis: (1) de maatschappelijke werkers geraken gedemotiveerd door een gebrek aan zingeving in hun dagdagelijkse werking en (2) mensen met een

leefloon/equivalent leefloon worden zonder succes ingeschakeld op de arbeidsmarkt gezien ze hun contract vaak opzeggen (één van de redenen waarom er een tekort aan arbeidskrachten in een inschakelingsbetrekking op de arbeidsmarkt is).

- ▶ Door na meer dan 25 jaar de logica van het ESF+ programma achter zich te laten en eindelijk een eigen gewestelijk wettelijk kader te hebben, kunnen de werking en de financiering van de missie van de OCMW's echt worden gestructureerd.
- ▶ Hoogwaardige psychosociale ondersteuning bevorderen met het oog op duurzame socioprofessionele inschakeling.
- ▶ Het werk verbeteren van de maatschappelijk assistenten en de verantwoordelijken voor inschakeling in de OCMW's via optimale werkomstandigheden voor de SPI-sector van de OCMW's;
- ▶ De financiële middelen van de OCMW's optrekken zodat ze meer personeel kunnen aanwerven.

EEN KINDEROPVANGBELEID VOEREN

Volgens het barema van de financiële participatie van de ouders van het *Office de la Naissance et de l'Enfance* (ONE) zal iemand die in het kalenderjaar 2023 maandelijks tussen 1.658,12 euro en 1.704,17 euro verdient 9,25 euro/dag moeten betalen. Iemand met een leefloon/equivalent leefloon van categorie 3 moet dus per maand 231,25 euro betalen (op 1 juli 2023, sociaal uitkeringspercentage gezin met kinderen ten laste van 1.673,65 euro/maand). Een werknemer die via art. 60, §7 tewerkgesteld wordt in schaal E1, d.w.z. met een netto maandinkomen van 1.897,00 euro/maand, zal 10,49 euro/dag moeten betalen, d.w.z. 262,25 euro/maand. Naast de financiële bijdrage moet er ook een plaats in een erkende crèche worden gevonden. Privécèches zijn duurder. De kosten daar kunnen oplopen tot meer dan 500 euro per maand. Wat voor het doelpubliek van het OCMW ook onbetaalbaar is.

- ▶ Zorgen voor kinderopvangplaatsen zodat steuntrekkers meer bereid zijn te gaan werken en makkelijker toegang hebben tot de arbeidsmarkt.
- ▶ Het aantal kinderopvangplaatsen voor de rechtshabbers optrekken.
- ▶ De opvangregels voor kinderen van het OCMW-doelpubliek in opvangmilieus die erkend zijn door ONE en/of Kind & Gezin versoepelen.
- ▶ Een systeem invoeren waarbij steuntrekkers en werknemers met een inschakelingsjob bij voorrang plaatsen krijgen.
- ▶ De samenwerking tussen OCMW's en opvangcentra aanmoedigen via een specifieke financiering voor samenwerkingsverbanden.

2. HUYMANS, K. et al., Aanwervingen onder de Brusselaars: toegang tot de arbeidsmarkt en transitiebewegingen op langere termijn. Een ruimere analyse op basis van longitudinale steekproefdata (1996-2019 (1996-2019)), Onderzoeksinstituut voor arbeid en samenleving – HIVA KU Leuven, 2022, Actiris, p.5.
3. UNIA en FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, Socio-economische monitoring 2022: arbeidsmarkt en origine, Brussel, oktober 2022, p.10.

DE RELATIE TUSSEN DE OCMW'S EN ACTIRIS VERBETEREN

Het partnerschapskader tussen de Brusselse OCMW's en Actiris voor de periode 2022-2027 is van kracht sinds 1 januari 2022. De strategische doelstelling is om mensen met een leefloon of een equivalent leefloon via een socioprofessioneel inschakelingstraject aan of terug aan een duurzame en kwaliteitsvolle job te helpen. De Brusselse OCMW's hebben dit massaal ondertekend.

De OCMW's en Actiris zijn twee openbare instellingen die hetzelfde strategische doel nastreven, nl. *“de duurzame en kwalitatieve (her)tewerkstelling van personen die een leefloon of gelijkaardige maatschappelijke hulp ontvangen, en dit via een socioprofessioneel inschakelingstraject”*, zoals het in het partnerschapskader staat. Het lijkt dan ook noodzakelijk om in deze richting door te gaan en optimale relaties te onderhouden om:

- ▶ **Voorafgaand overleg te kunnen aanmoedigen voor, tijdens en na de uitvoering van het partnerschapskader. Dit kader bepaalt de samenwerkingsvoorwaarden tussen de twee instellingen die betrokken zijn bij de (socio)professionele inschakeling van maatschappelijke steuntrekkers.**
- ▶ **Het huidige partnerschapskader te kunnen evalueren en bijsturen. Daarbij moet rekening worden gehouden met de reële situatie en de problemen die door de OCMW's gesignaleerd zijn.**
- ▶ **De Federatie van Brusselse OCMW's te kunnen betrekken bij de besprekingen in het kader van het territoriaal pact voor de werkgelegenheid van Actiris.**
- ▶ **Een structurele financiering te kunnen voorzien voor het werkgelegenheidsbeleid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.**
- ▶ **De gezamenlijke ondersteuning van het OCMW en Actiris te kunnen financieren voor mensen die uitstromen uit de inschakelingstewerkstelling: 3 maanden voor het einde van het contract krachtens artikel 60, §7 en 3 maanden erna voor een vlotte overgang.**

- ▶ **IT-oplossingen te kunnen ontwikkelen die compatibel zijn met de software die de OCMW's gebruiken zodat er tussen de twee instellingen op een veilige manier informatie kan worden uitgewisseld. Dit komt ten goede aan de werkzoekenden die door het OCMW worden begeleid.**
- ▶ **Personen die uit het systeem van arbeidsinschakeling stromen, in kaart te kunnen brengen en te kunnen opvolgen om de impact van het systeem van arbeidsinschakeling te meten (Art.60, §7).**

DE RELATIE TUSSEN DE OCMW'S EN BRUXELLES FORMATION AANMOEDIGEN

Bruxelles Formation is een organisatie van openbaar nut die instaat voor de Franstalige beroepsopleiding voor werkzoekenden in Brussel. Als dusdanig vervult ze een cruciale rol in het verstrekken van kwalificerende opleidingen aan werkzoekenden die van een leefloon/equivalent leefloon moeten leven en aan werknemers die via art. 60, §7 op de arbeidsmarkt ingeschakeld worden.

In tegenstelling tot Actiris, de gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, bestaat er momenteel nog geen partnerschapskaderovereenkomst tussen *Bruxelles Formation* en de OCMW's. Gezien de grote uitdagingen op het vlak van competentievorming voor de Brusselaars en de concrete situatie op de arbeidsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, is het essentieel geworden om:

- ▶ **Tussen de OCMW's en *Bruxelles Formation* een partnerschapskader op te zetten of op zijn minst een overeenkomst op te stellen tussen de twee overheidsdiensten om specifieke steun te verlenen aan steuntrekkers.**
- ▶ **Specifieke opleidingsprogramma's te ontwikkelen voor werknemers in inschakelingsjobs.**
- ▶ **Structurele financiering te voorzien voor opleidingsprogramma's die het probleem van de laaggeschoolde Brusselse werkzoekenden in het algemeen en steuntrekkende werkzoekenden in het bijzonder aanpakken.**

DE ZELFSTANDIGEN

Eind juni 2022 werd de coronasteun voor zelfstandigen stopgezet. Dit betekent dat zelfstandigen niet langer aanspraak kunnen maken op het crisisoverbruggingsrecht, de vereenvoudigde vrijstelling van de bijdragen voor de sociale zekerheid of het uitstel van de bijdragen voor de sociale zekerheid.

Dit is vooral zorgwekkend voor zelfstandigen die hard getroffen zijn geweest door corona. Veel zelfstandigen hebben hun omzet zien kelderen en geraken met moeite uit de kosten. Door de stopzetting van de coronasteun zullen deze zelfstandigen nog verder in de problemen raken en uiteindelijk failliet gaan.

De OCMW's zijn overigens het laatste vangnet in het sociale-zekerheidssysteem dat de minstbedeelden bijstaat. Door de afschaffing van de coronasteun kloppen steeds meer mensen bij het OCMW aan.

- ▶ **Een correcte financiering onderhouden voor de kosten van de OCMW's voor de nieuwe en groeiende groep zelfstandigen (werklast, maatschappelijke hulp, opleiding van maatschappelijk werkers voor deze nieuwe groep, terugbetaling van bijdragen, enz.).**

DIGITALISERING – DIGITALE INCLUSIE

In een tijd waarin alles steeds vaker digitaal wordt, is het meer dan nodig om de aandacht van de politieke besluitvormers te vestigen op het risico dat bepaalde bevolkingsgroepen hun sociale rechten niet kunnen opnemen. Hoewel er bepaalde voordelen verbonden zijn aan het digitaliseringsproces van de dienstverlening dat nu al een aantal jaren aan de gang is in België in het algemeen en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het bijzonder, zoals bijvoorbeeld de vereenvoudiging van de administratie, heeft dit beleid ook heel wat ongewenste gevolgen die men niet over het hoofd mag zien. Dit is bijvoorbeeld het geval met het ontwerp van ordonnantie van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, dat alle administratieve procedures online wil laten verlopen via een elektronisch loket.

De digitale kloof is nog altijd een feit. De informatica blijft ook niet stilstaan. Een groot deel van de OCMW-steuntrekkers zal er dan ook nog altijd door getroffen worden. Daarom is het wenselijk:

- De specifieke werking en psychosociale begeleiding van de OCMW's te vrijwaren, waarbij de voorkeur wordt gegeven aan het fysieke loket. De gebruikers van de Brusselse OCMW's gemakkelijker toegang geven tot sociale rechten. Dit door hen aan te moedigen om zowel fysiek naar de onthaalruimten van de OCMW's te gaan als fysiek contact te hebben met hun maatschappelijk werkers om hun sociale banden te onderhouden;
- Ervoor te zorgen dat gebruikers het recht hebben om al dan niet gebruik te maken van digitale diensten en rekening houden met het risico van non take-up van sociale rechten waaraan bepaalde rechthebbenden worden blootgesteld;
- Het Plan voor Digitale Toe-eigening aan te vullen met structurele financiering voor Openbare Computerruimten.

JEUGD- EN STUDENTENARMOEDE

Gezien de situatie en de specifieke kenmerken van studenten en andere jongeren in Brussel eisen we dat er **een specifiek statuut voor de sociale bijstand aan jongeren** komt en dat er **binnen de OCMW's ad-hocstructuren komen om tegemoet te komen aan de aanvragen**.

Tijdens de recente crisissen werd vastgesteld dat armoede een complex verschijnsel is dat in België steeds meer jonge studenten treft en dat deze armoede uiteraard vele oorzaken kent: de kosten van levensonderhoud, moeite om werk te vinden, de afstand van het ouderlijk huis, mentale gezondheidsproblemen... Gezien deze situatie hebben de federale en gewestelijke overheden een aantal hulpmaatregelen voor studenten genomen, wat bewijst dat een holistische en doortastende aanpak nodig is voor deze doelgroep.

Het is niet de bedoeling om een afzonderlijk leefloon (of equivalent leefloon) in het leven te roepen met een verschillend bedrag dan het bedrag dat aan een ander doelpubliek wordt toegekend. Dat neemt niet weg dat **de voorwaarden en de toekenning van deze uitkering globaal herbekeken moeten worden**, rekening houdend met alle aspecten van de noodzakelijke behoeften, zodat deze studenten hun studies snel kunnen afmaken en geen bijstand meer nodig hebben.

Daarvoor zou **het statuut van 'student' automatisch gekoppeld moeten worden aan het statuut van 'alleenstaande'**, zodat één enkel statuut van toepassing is.

Deze specifieke steunmechanismen van de OCMW's zullen op zich niet voldoende zijn om de studentenarmoede op te lossen. Andere oplossingen, zoals het optrekken van de studiebeurzen, het verbeteren van de toegang tot huisvesting en het ontwikkelen van ondersteunende diensten voor studenten die het moeilijk hebben, zijn nodig om de armoedeproblematiek bij jongeren, die de toekomst van de samenleving moeten verzekeren, aan te pakken. Voorwaarde is wel dat deze oplossingen gecoördineerd worden.

Armoede bij studenten is een complex probleem dat alleen opgelost kan worden door middel van meerdere maatregelen. De invoering van een leefloon voor studenten zou een eerste belangrijke stap zijn.

En als het noodzakelijk is om een specifiek leefloon in te voeren, dan moeten er verplicht specifieke cellen worden opgericht voor het beheer van de doelgroep voor wie dit leefloon bedoeld is, zodra het volledig geïmplementeerd is en voldoende ondersteund wordt door de overheid.

Dit geldt vooral **voor jonge mensen van alle leeftijden** en in **alle bijzondere gezinssituaties**, die ook steun krijgen van de OCMW's en voor wie de OCMW's blij geven van buitengewone sociale innovatie: jonge kinderen, eenoudergezinnen, alleenstaande moeders...

Onze aanbevelingen zijn dan ook de volgende:

- Structurele steun bieden aan OCMW's die blij geven van sociale innovatie voor jonge kinderen (zoals het 'kids first'-project dat gesteund wordt door de federale overheid).
- Het federale Miriam-project ter ondersteuning van alleenstaande moeders versterken en bestendigen door het in alle OCMW's uit te rollen.
- Specifieke sociale ondersteuning bieden aan jongeren uit opvangstructuren om hen een duurzame overgang naar volwassenheid te helpen maken en hen te ondersteunen op het vlak van tewerkstelling en huisvesting.

De OCMW's komen al in actie voor **studerende jongeren**, maar ze staan er te vaak alleen voor. Nochtans zijn er meer dan 100.000 studenten ingeschreven in het hoger onderwijs in het Brussels Gewest, goed voor bijna een op de tien inwoners. Met andere woorden, van de drie gewesten telt het Brussels Gewest de meeste studenten.

Het aantal studenten dat een leefloon ontvangt, neemt overal in België toe. De stijging zet zich in Brussel nog veel sneller door. Volgens de laatste cijfers van de POD-MI is het aantal studenten dat een leefloon ontvangt tussen september 2018 en september 2022 met 20% gestegen, namelijk van 21.254 naar 25.500 studenten. Vijftien jaar geleden ontvingen slechts 8.503 studenten dergelijke financiële steun.

Er moeten dus absoluut concrete politieke maatregelen genomen worden om studenten te ondersteunen die te kampen hebben met een aantal problemen. Denk hierbij aan mentale gezondheid, de studiekosten, huisvesting en de non take-up van rechten.

We bevelen aan dat de overheid maatregelen neemt, zoals:

- ▶ **Betaalbare studentenwoningen creëren.**
- ▶ **COCOM De toegang tot mentale gezondheidszorg vergemakkelijken voor studenten.**
- ▶ **De studiekosten verlagen, met name door het aantal studiebeurzen te verhogen en het leergeld te verlagen.**
- ▶ **Het informeren en begeleiden van studenten omtrent hun rechten verbeteren en in dat kader de banden tussen de OCMW's en de sociale diensten van de onderwijsinstellingen aanhalen.**

Naast deze eerste aanbevelingen pleiten we ervoor dat de volgende doelstellingen worden nagestreefd:

VRIJSTELLING VAN DE GEZINSBIJSLAG BIJ DE BEREKENING VAN DE MIDDELEN WAARMEE REKENING WORDT GEHOUDEN VOOR DE TOEKENNING VAN EEN LEEFLOON

Dat bij de berekening van het leefloon de kinderbijslag van de student in aanmerking kan worden genomen, naargelang de jongere nog thuis woont of niet, zorgt niet alleen voor extra werk voor de maatschappelijk werkers, maar roept ook onbegrip op bij de begunstigden en bij de hulpverleners. Als een jongere alleen woont, wordt momenteel het bedrag van het leefloon vermindert met de kinderbijslag, maar als de jongere niet meer thuis woont, wordt er geen rekening gehouden met de kinderbijslag.

Er moet een maatregel komen om de administratie voor de maatschappelijk werkers te vereenvoudigen in het kader van het dossierbeheer. Op die manier zullen alle studenten gelijk behandeld worden en kan de steun aan studenten geharmoniseerd worden.

We raden daarom het volgende aan:

- ▶ **Vrijstelling van de kinderbijslag bij de berekening van het leefloon, ongeacht het administratieve statuut van de student.**

DE GPMI-EVALUATIES VERSOEPLEN

De GPMI-evaluaties moeten verduidelijkt en versoepeld worden, zodat ze een hulpmiddel worden om de plannen van de jongere te ondersteunen in plaats van een instrument voor controle en sanctionering.

Tijdens de laatste legislatuur werd het gebruik van de GPMI's sinds de invoering ervan geanalyseerd. Uit die analyse en stand van zaken bleek dat men het systeem van de GPMI's wil **behouden**. Het systeem moet echter **efficiënter** worden, met name door de evaluaties te beperken (afhankelijk van het type GPMI: studies, opleiding, werkzoekend ...) en **relevanter** te maken, en niet door het GPMI te reduceren tot een systematisch controle-instrument. In dat opzicht is het belangrijk om rekening te houden met de situatie en met de regelmatige gesprekken/contacten die kunnen plaatsvinden zonder een evaluatie uit te voeren.

DE BEREIDHEID OM ALS JOBSTUDENT TE WERKEN FACULTATIEF MAKEN

De bereidheid van de jongere om studentenwerk te doen, wordt anders aangepakt naargelang het OCMW, omdat de wet hier nog altijd vaag over is.

Als jobstudent doen studenten beroepservaring op, die goed van pas komt op de arbeidsmarkt. Anderzijds zijn de uren dat ze werken, telkens uren die ze niet aan hun studies kunnen besteden, terwijl het doel van de jongeren is om hun studies af te maken en het statuut van voltijds student te behouden.

Gezien deze situatie wordt **een gelijke behandeling en aanpak** aanbevolen. Het lijkt daarom nuttig om de bereidheid om als jobstudent te werken facultatief te maken, en te verwijzen naar de geïndividualiseerde opvolging voor elke student om de jongeren zo goed mogelijk te ondersteunen in hun plan om te slagen (verkrijgen van financiële steun, specifieke sociale en professionele begeleiding of zelfs aangepaste aanvullende opleidingen).

In dezelfde optiek maakt de verhoging van het maximale aantal werkuren als student (van 475 naar 600 per jaar) het niet gemakkelijker om de studies bij te houden en dreigt dit de sociale ongelijkheden tussen studenten te vergroten.

VOORZIEN IN EEN PLAATS VOOR DIALOOG TUSSEN DE INSTANTIE DIE HET GPMI EVALUEERT EN DE OCMW'S

Er moet voorzien worden in een plaats voor systematisch en periodiek overleg tussen de dienst die het GPMI evalueert en de OCMW's. In deze ruimte voor dialoog kunnen maatschappelijk werkers rechtstreeks vragen stellen over het evaluatie- en sanctie-systeem. Zo kan het beleid ter zake beter gecoördineerd worden.

EVALUATIE VAN DE HERVORMING VAN HET LANDSCHAPSDIRECTIE VANUIT HET OOGPUNT VAN DE SOCIALE BIJSTAND

De communautaire wetgever wil het studieproces verduidelijken en een einde maken aan de verlenging van de studieduur bij studenten. De verenigingen en OCMW's vrezen echter dat de kwetsbaarheid en de sociale selectie zullen toenemen.

Hoewel het nog te vroeg is om met zekerheid te zeggen welke impact deze maatregel zal hebben op de studentengemeenschap, zullen de meest kwetsbare studenten wellicht het hardst getroffen worden door de hervorming. De sociale actoren zullen waakzaam moeten blijven. Studenten uit lagere sociale klassen hebben het vaak het moeilijkst om toegang te krijgen tot hoger onderwijs en hun studies af te maken. Er zijn verschillende redenen daarvoor, die voornamelijk verband houden met hun sociaal-economische status.

Daarom vragen we:

- Om nauw betrokken te worden bij de stand van zaken, om tijdens de volgende legislatuur samen met de communautaire overheden de sterke en zwakke punten van de hervorming te evalueren zodat geen enkele sociale categorie van studenten in het hoger onderwijs uitgesloten wordt, en om de impact van de hervorming voor de OCMW's nu en in de toekomst te meten.

AUTOMATISCHE TOEKENNING VAN STUDIETOELAGEN VOOR MENSEN MET EEN LEEFLOON.

De verschillende vormen van bijstand moeten geautomatiseerd worden, met name door systematisch studiebeurzen toe te kennen aan jongeren die sociale bijstand krijgen van de OCMW's. Enerzijds voldoet automatisering aan de toekenningsvoorwaarden, anderzijds vereenvoudigt het de procedure voor studenten en garandeert het hen de toegang tot een studiebeurs. Tot slot moeten studiebeurzen sneller uitbetaald worden. Studenten hebben ze nodig om in hun levensonderhoud te voorzien en om hun leergeld te betalen. Wanneer de studiebeurzen te laat worden uitbetaald, kan dit de studenten in een moeilijke financiële situatie brengen.

DE MENTALE GEZONDHEIDSPROBLEMEN BIJ JONGEREN AANPAKKEN.

Vooral sinds de coronacrisis hebben steeds meer studenten het mentaal moeilijk. Vele studenten bevinden zich in een kwetsbare situatie, en dat kan een negatieve impact hebben op hun mentale gezondheid.

Daarom vragen we:

- Dat er maatregelen genomen worden om meer te sensibiliseren rond psychisch leed bij jongeren door casestudy's op te zetten over mentale gezondheidsproblemen bij studenten.
- Dat er in de onderwijsinstellingen zelf instrumenten en workshops rond mentale gezondheid ontwikkeld worden.
- Dat er permanenties met experts in mentale gezondheid en multidisciplinaire teams worden opgericht om tegemoet te komen aan de behoeften van jongeren.
- Dat de kosten voor mentale gezondheidszorg ten laste worden genomen, net zoals bij de federale maatregel 'Zoom 20 – 25' tijdens de coronacrisis, die jaarlijks gedekt zouden moeten worden zolang de jongeren er nood aan hebben.

ACTIES TEGEN DE NON TAKE-UP VAN RECHTEN ONDERNEMEN.

Preventie is essentieel en het verstrekken van directe, nuttige informatie is een effectieve manier om het niet-gebruik van rechten bij jongeren in staat van behoefte tegen te gaan. Zo kunnen obstakels beter overwonnen worden en kan de toegang tot alle vormen van bijstand beter gegarandeerd worden.

De verschillende actoren moeten structureel samenwerken. De OCMW's zullen zich daar volop voor inzetten. De overheidsinstanties, de sociale diensten van de instellingen voor hoger onderwijs, de maatschappelijk werkers in de OCMW's en de verenigingen hebben allemaal een rol te spelen in het sensibiliseren van jongeren over de beschikbare vormen van bijstand en in het ondersteunen van diegenen die het nodig hebben. Door samen te werken, zal het systeem voor sociale bijstand efficiënter en toegankelijker worden.

Onze aanbevelingen zijn dan ook de volgende:

- Meer communiceren over de beschikbare vormen van bijstand, vooral ten aanzien van de meest kwetsbaren.
- De administratieve procedures voor de aanvraag van bijstand vereenvoudigen.
- Sociale ondersteuning bieden aan mensen die dat nodig hebben, om hen meer inzicht te geven in hun rechten en om hen te helpen met de administratieve formaliteiten.
- Eén loket voor toegang tot sociale bijstand creëren, zodat mensen alle nodige informatie op één plaats kunnen vinden.

SENIOREN

VASTSTELLINGEN

Volgens een studie die begin 2023 werd gepubliceerd door het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zal Brussel, net als de twee andere gewesten, te maken krijgen met een vergrijzende bevolking.

De demografische prognoses gaan uit van een verdere groei van de groep 65-plussers tot minstens 2070. Het aantal 85-plussers

In het Brussels Gewest is de commerciële sector de grootste aanbieder van rust- en verzorgingstehuizen (RVT) en vooral van rustoorden voor bejaarden (ROB).

ROB's en RVT's uit alle sectoren zullen zich ook moeten aanpassen aan de nieuwe wetgeving. Voortaan zal er een programmeringssysteem en een systeem voor het recupereren van niet-bezette bedden zijn.

ROB-RVT	RVT-bedden	Bezettingsgraad RVT	ROB-bedden	Bezettingsgraad ROB
Openbaar	1.888	93,50%	1.683	87,20%
vzw	1.199	89,10%	1.013	78,60%
Commercieel	2.939	97,50%	6.615	77,70%
	6.026	93,37%	9.311	81,17%

is sinds 2018 gedaald, maar zal vanaf 2030 sterk stijgen. De komende jaren kunnen we dus een groei verwachten van een meer kwetsbare bevolking met meer kans op zorgbehoefendheid. De gebruikte gezondheidsindicatoren voor de oudere bevolking tonen inderdaad aan dat van de 65-plussers de oudsten over het algemeen kwetsbaarder zijn en dus meer zorgbehoefend zijn (thuiszorg en -begeleiding, ziekenhuisopname, kans op opname in een rusthuis...).

Bovendien tonen de gehanteerde sociaaleconomische indicatoren (diploma's, rechthebbenden op IGO en BVT, aandeel huurders) aan dat de Brusselse senioren zich over het algemeen in een meer kwetsbare situatie bevinden dan de rest van de Belgische bevolking en dat die toestand in Brussel in tegenstelling tot de rest van België met de jaren lijkt toe te nemen. Mensen onderaan de sociaaleconomische ladder kampen vroeger en vaker met gezondheidsproblemen en functionele beperkingen en doen daarom vaker een beroep op een zorgverstrekker.

Een ander markant feit is dat het rusthuis (het rustoord voor bejaarden en het rust- en verzorgingstehuis) door de jaren heen in alle sectoren duurder is geworden. Die prijsstijging, vooral in de publieke sector, doet vragen rijzen over de betaalbaarheid. Vooral omdat de oudere bevolking van morgen sociaaleconomisch minder welvarend zal zijn. Als de gewestelijke financiering (Irisicare) de stijgende lijn niet volgt, zullen de rusthuizen, inclusief de openbare, gedwongen worden om hun dagtarieven nog verder te verhogen.

1. OPVANG- OF VERBLIJFSFACILITEITEN

1.1. Situering

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest telt een hoger aandeel senioren in rust- en verzorgingstehuizen en ze hebben vaker een profiel voor lichte zorg (profielen O en A op de schaal van Katz) in vergelijking met andere gewesten. Het is dan ook nodig om voor deze lichte zorgprofielen andere betaalbare opvangmogelijkheden te kunnen aanbieden die bv. aan het rusthuis gekoppeld kunnen worden (zoals serviceflats of alternatieve woonvormen voor senioren). Deze alternatieve woonvormen lijken nog onvoldoende uitgebouwd.

1.2. Een aangepaste financiering van de hoge prijs van de zorg

De omkadering en de ROB- en RVT-bedden worden gefinancierd op basis van de Katz-schaal. Deze financieringsschaal dekt niet de werkelijke zorg die ouderen in rusthuizen nodig hebben, vooral als ze erg zorgbehoefend zijn. Voor deze bewoners zijn alternatieven zoals thuis blijven wonen of zelfs een andere zorginstelling erg moeilijk en duur.

Op dit moment hebben gemengde ROB/RVT-instellingen verplegend personeel dat de omkaderingsnorm ruimschoots overschrijdt voor hun zorgtaken voor hun bewoners, vooral die in RVT. Deze norm is de basis voor de financiering van deze instellingen. Bijgevolg is het financieringsmodel niet – langer – aangepast aan de realiteit op het terrein en staat het OCMW in voor het nodige zorgpersoneel dat de financieringsnorm overschrijdt.

Wij vragen om de financiering van de forfaitaire tussenkomst te hervormen. Die moet voldoende rekening houden met de reële kosten van de zorg voor sterk zorgbehoefende senioren. Concreet betekent dit:

- Een ander meetinstrument voor de mate van zorgafhankelijkheid: het BELRAI-instrument kan hiervoor als basis dienen.
- Een norm vastleggen voor het aantal zorgmedewerkers. Meer geld voor de zorgmedewerkers voor de meest zorgbehoefende bewoners en, om het gewestelijk budget niet te zwaar te belasten, het aantal zorgmedewerkers voor bewoners met een lage zorgbehoefte niet langer financieren (of beperken tot 3 maanden, zoals het geval is voor zorg in het kader van kort verblijf).

1.3. Programmering van nieuwe RVT-bedden

De nieuwe ordonnantie (zie hierboven) voert een programma in dat het evenwicht moet kunnen herstellen tussen het openbaar aanbod en het privéaanbod (vzw of commercieel bedrijf).

In het Brussels Gewest komen er in de rusthuizen, en in het bijzonder in de openbare rust- en verzorgingstehuizen, steeds meer sterk zorgbehoevende senioren bij (senioren met een RVT-profiel).

Volgens de nieuwe ordonnantie zal de toename van het aantal bedden gebaseerd zijn op een vrij omslachtig systeem van "specifieke vergunningen tot ingebruikneming en exploitatie".

Het is belangrijk dat er voor de openbare rust- en verzorgingstehuizen een versnelde procedure bestaat voor extra RVT-bedden. Vooral als het om onbezette bedden gaat die door Iriscare zijn ingenomen. Het evenwicht tussen publieke en private RVT's zal daarmee hersteld kunnen worden. Dat vragen de gewesten ook.

Onze aanbevelingen:

- ▶ Een groeiend programma van RVT-bedden dat de behoeften en de demografische tendens volgt, en
- ▶ Van Iriscare, een snellere afhandeling door openbare instellingen voor toestemming voor de exploitatie van extra RVT-bedden, vooral als het gaat om onbezette bedden die Iriscare heeft ingenomen.

1.4. Aanwerving van personeel

Er is een structureel tekort aan zorgpersoneel, verpleegkundigen en zorgkundigen. Het brengt continu de goede werking van de rusthuizen in gevaar.

Vooraf verplegend personeel is heel moeilijk te vinden. Het onderscheid dat Iriscare maakte tussen A2-verpleegkundigen en A1-verpleegkundigen (waarvan Iriscare het aantal beperkt in haar financieringssysteem) heeft geen zin meer, omdat elke verpleegkundige die vandaag afstudeert een bachelordiploma heeft en daardoor het A1-statuuat bezit.

Het zou zinvol zijn om voor de dagelijkse taken in ROB-RVT's even stil te staan bij het evenwicht tussen het aantal verpleegkundigen en het aantal zorgkundigen. Het is niet echt efficiënt om verpleegkundigen aan te werven voor bepaalde taken die het zorgkundig personeel perfect zou kunnen doen. Ook al worden ze gefinancierd.

Zowel in de ziekenhuissector als in de particuliere rusthuissector (zowel in de commerciële bedrijven als in de vzw's) werden de IFIC-barema's ingevoerd. In deze omgeving is het moeilijk voor openbare ROB-RVT's om te blijven werken met de zogenaamde barema's van het Sociaal Handvest. Vooral omdat men de IFIC-barema's blijkbaar gebruikt om jongere verpleegkundigen en zorgkundigen aan te trekken aan het begin van hun loopbaan.

Onze aanbevelingen:

- ▶ Dat Iriscare het aantal gefinancierde verpleegkundigen niet langer beperkt tot salarisschaal A1.
- ▶ Vanuit de federale overheid een denkoefening doen over het zorgberoep. Dat gebeurt in samenspraak met de gewesten en de lokale besturen en moet leiden tot een concreet actieplan.
- ▶ Geld voor de overstap van het personeel in opvang- of verblijfsinstellingen voor senioren van het OCMW naar het IFIC-statuuat.

1.5. Begeleiding van mensen met cognitieve stoornissen

Verschiedende studies hebben aangetoond dat ongeveer één op de tien Belgen ouder dan 65 jaar lijdt aan een vorm van Alzheimer. 1/3e van de bewoners in de Brusselse publieke rusthuizen zijn dementerend.

Hoewel er in ROB's een aparte categorie in het leven is geroepen voor mensen bij wie de diagnose dementie is gesteld door een specialist (D), bestaat deze categorie nog niet in de RVT's. Dit betekent dat ze ofwel hun financiering verliezen, ofwel dat ze proberen hen bij de verzekeraars als B of C aan te geven (als ze niet incontinent zijn), of zelfs als Cd. Dit levert problemen op bij een eventuele KAPPA-controle.

Bovendien werkt bij 25 Cd's de referentiepersoon voor dementie halftijds. Dat is onvoldoende voor het werk dat gedaan moet worden.

Op dit moment is geen van de openbare RVT's in Brussel zo georganiseerd dat het mensen die psychogeriatrische stoornissen ontwikkelen als gevolg van ernstige cognitieve achteruitgang, kan opvangen of - wat helaas steeds vaker het geval is - binnen zijn muren kan houden. De openbare RVT's hebben geen andere keuze dan deze bewoners naar de weinige private voorzieningen te sturen die er in Brussel bestaan.

Onze aanbevelingen:

- ▶ Iriscare moet categorie D in het leven roepen (en financieren) in de RVT.
- ▶ Iriscare moet voor 25 Cd-bewoners de financiering voor de referentiepersoon dementie verhogen van 1/2 naar 1/1.
- ▶ Iriscare moet een subsidieaanvraag voor projecten lanceren waarmee één of twee openbare RVT's zich kunnen specialiseren in de opvang en huisvesting van bewoners met psychogeriatrische aandoeningen.

1.6. Financiering van het logistiek en administratief personeel

In de privésector wordt het logistieke en administratieve personeel rechtstreeks gefinancierd als onderdeel van de "derde component". In de openbare sector worden ze indirect gefinancierd op basis van de personeelsbezetting per bed in de private sector in 2007 (0,1287 VTE per bed).

Het resultaat is een discrepantie tussen de publieke en private sector en onderfinanciering in de publieke sector. Dit is des te nijpender omdat er zo weinig openbare ROB-RVT's zijn die de taken van dit logistiek en administratief personeel (dat vaak laaggeschoold is) uitbesteden.

► **Wij vragen Iriscare om het logistiek en administratief personeel in de openbare sector op dezelfde manier te financieren als in de private sector, naar rato van het aantal contractuele of statutaire personeelsleden.**

1.7. Meer synergie binnen de openbare sector

Het moet gezegd dat de openbare ROB-RVT's in Brussel onvoldoende samenwerken. Ze hebben bovendien elk hun eigen opnamebeleid en tariefbeleid en passen verschillende geldelijke statuten toe. Dit zorgt voor concurrentie, zowel bij de opname als bij de aanwerving van personeel, en voor een verspilling van financiële middelen.

Het is belangrijk dat de RVT-ROB's vanuit een nieuwe organisatie-definitie de nodige tools hebben waarmee ze een gecoördineerd en eenvormig personeelsbeleid, zorgbeleid, financieel beleid, strategisch beleid en beleid inzake de kwaliteit van de dienstverlening aan ouderen kunnen voeren.

► **We vragen dat er één of meerdere verzelfstandigingsmodellen worden uitgewerkt voor openbare zorg- of opvanginstellingen voor ouderen. Dat moet gebeuren met de steun van de gewestelijke overheid en de lokale besturen.**

1.8. Modernisering en investeringssteun

Bijna 50% van de openbare RVT's en ROB's voldoet niet aan de huidige erkenningsnormen, laat staan aan de nieuwe toekomstige comfortstandaarden van Iriscare. Van de openbare RVT's en ROB's die niet voldoen, hebben de meesten van Iriscare een uitzonderingsmaatregel gekregen die per 01/01/2029 wordt ingetrokken.

Daarnaast zorgen nieuwe technologieën, de behoefte aan energie-efficiënte gebouwen en de normale slijtage van de infrastructuur ervoor dat er voor de publieke sector een ambitieus investeringsplan moet komen van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (of Iriscare).

Om een te grote versnippering van de middelen die aan alle openbare instellingen worden toegekend te vermijden, zal toch moeten worden nagegaan welke RVT's-ROB's, gelet op hun activiteitsgraad en de reeds gedane investeringen, een grote nood hebben om kwaliteitsvolle zorg en huisvesting te kunnen blijven aanbieden en welke een nieuwe bestemming zouden kunnen krijgen.

Het is ook belangrijk dat deze infrastructurele steun voor een periode van 10 jaar wordt toegekend in plaats van 5 jaar (wat te kort is).

► **We vragen een groot budget voor een investeringsplan voor de komende 10 jaar. Daarmee kan de publieke sector het evenwicht in het aantal bedden herstellen, zoals beslist door de gewestelijke overheden, en een antwoord bieden op nieuwe erkenningseisen, klimaatuitdagingen en de normale slijtage van de infrastructuur.**

1.9. Andere woonvormen voor senioren

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn er weinig andere woonvormen dan een rusthuisopname.

De dagverzorgingscentra, die doorgaans door het OCMW worden georganiseerd, zijn nog onvoldoende gekend. Ze zouden meer middelen moeten krijgen zodat ze meer zorgbehoevende patiënten kunnen opvangen. Zo vermijdt men dat mantelzorgers die aan het eind van hun Latijn zijn, de keuze maken om hun partner naar een rusthuis te sturen.

In 2022 is Iriscare gestart met een project voor begeleid wonen. De eerste ervaringen zijn positief. Andere projecten van de OCMW's zouden kunnen volgen.

Een centrum voor kortverblijf is een interessante maar dure oplossing voor senioren. Naast de verblijfskosten moeten ze immers ook hun huur en/of woonkosten blijven betalen. Met een specifieke financiering voor ROB-bedden voor kort verblijf kunnen de verblijfskosten worden beperkt. Het zou ook nuttig zijn dat RVT-bedden gebruikt mogen worden voor kort verblijf.

Innoverende projecten zoals de Arcadia-kangoeroewoningen in Sint-Jans-Molenbeek of de Antenne Andromeda in Sint-Lambrechts-Woluwe verdienen een financiering op lange termijn in plaats van (meer)jaarlijkse financiering.

Onze aanbevelingen aan Iriscare:

- **Financiering van de opvang van zorgbehoevende bewoners (type RVT) in dagverzorgingscentra.**
- **De mogelijkheid bekijken om sociale serviceflats te creëren en, indien nodig, het aantal voorzieningen uitbreiden.**
- **Een specifieke financiering verlenen aan ROB's voor kortverblijf en toestaan dat er RVT-bedden gebruikt worden voor kortverblijf.**
- **Innovatieve alternatieve woonvormen duurzaam maken.**

1.10. Specifieke maatschappelijke problemen

Maar al te vaak nemen openbare rusthuizen, vaak in noodgevallen, nog altijd mensen op (vanaf 60 jaar, maar niet altijd) die in meer aangepaste voorzieningen verzorging zouden moeten kunnen krijgen. Denk bv. aan daklozen, drugsverslaafden of mensen met een ernstige verslaving, mensen die illegaal in het land verblijven of mensen met een verstandelijke beperking.

Dat komt altijd door het plaatsgebrek in de juiste faciliteiten. Het gevolg voor rusthuizen zijn organisatorische problemen, meer stress voor het personeel en, in veel gevallen, minder subsidie van Iriscare.

► **We vragen dat de bevoegde overheden (de federale overheid en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) een oplossing vinden voor de volksgezondheid van deze mensen.**

2. THUISZORG VOOR OUDEREN

2.1. Situering

De meeste senioren wonen thuis. Dat heeft men aangemoedigd om het aantal opnames in ziekenhuizen en rusthuizen te beperken. Dit is wat de meeste senioren ook graag zelf willen.

Bovendien gaan nog te veel zelfredzame senioren naar een ROB omdat ze gebukt gaan onder eenzaamheid.

Terwijl de privésector (de vzw's) in bijna alle gevallen onder de GGC valt, vallen de diensten van het OCMW onder Iriscare.

2.2. Geld voor diensten voor gezinszorg

De diensten die van Iriscare afhangen, werden weliswaar geherfinancierd in 2023. Het verschil in financiering tussen de "GGC-instellingen" en de "Iriscare-instellingen" blijft evenwel enorm. Dat brengt de OCMW's, die over een groot team van gezinsverzorgers beschikken, in een moeilijke situatie.

Onze aanbevelingen:

- ▶ De gezinshulp van Iriscare dezelfde financiering geven als die van de GGC.
- ▶ De invoering van een volwaardig gewestelijk beleid ter bestrijding van eenzaamheid bij senioren. Dat gebeurt in samenspraak met de lokale besturen en wordt verankerd in de buurten. Een projectoproep kan een eerste stap zijn.

ENERGIE

DE ENERGIESTEUN DOORTREKKEN NAAR DE MIDDENKLASSE

De OCMW's krijgen steeds meer mensen over de vloer uit de middenklasse en zelfstandigen die moeite hebben om hun energiefactuur te betalen. Er moeten structurele en duurzame noodmaatregelen komen voor de middenklasse die uitgesloten is van het sociaal tarief en voor professionelen.

- ▶ Er moet energiesteun komen voor gezinnen met een inkomen onder of gelijk aan het plafond van de verhoogde tegemoetkoming, ongeacht de gebruikte brandstof.

Naast de maatregelen die al genomen werden, moeten alle energiepremies en de verwarmingstypes die ervoor in aanmerking komen, breed herbekeken worden. Uit de praktijk blijkt - en we zien het nog meer in crisistijden - dat gezinnen andere brandstoffen gebruiken dan de brandstoffen die momenteel in aanmerking komen, zoals hout, pellets, kolen en olie. In sommige woningen, en soms in appartementsgebouwen, wordt er elektrisch verwarmd.

- ▶ Het sociaal tarief structureel invoeren voor mensen die recht hebben op de verhoogde tegemoetkoming.
- ▶ Een plafond invoeren voor de prijsstijgingen van het sociale tarief.
- ▶ Een sociaal middenenergietarief invoeren voor de middenklasse.
- ▶ Alle soorten brandstof moeten in de bestaande regelingen.

VERSTERKING VAN HET GAS-ELEKTRICITEITSFONDS

Wat het gas- en elektriciteitsfonds betreft, beschikken de OCMW's over zeer uiteenlopende financiële middelen die niet noodzakelijk genoeg zijn voor de hulpbehoevende bevolking. Naast een enveloppe die het uitbouwen van specifieke acties in het kader van "artikel 6" van de regeling mogelijk maakt (zoals het er nu voorstaat), is het noodzakelijk om de bedragen van "artikel 4" op te trekken. Dat garandeert de nodige personele middelen om alle taken van het fonds te kunnen uitvoeren.

- ▶ De middelen voor het gas- en elektriciteitsfonds optrekken, boven op de automatische indexering. Zo kan tegemoet worden gekomen aan de groeiende vraag en aan het nieuwe doelpubliek dat energiehulp vraagt.
- ▶ "Artikel 4" van het gas- en elektriciteitsfonds financieren om op permanente basis de personeelskosten te dekken die gepaard gaan met de strijd tegen energiearmoede.

BETERE TOEGANG TOT STOOKOLIE

Er moeten ook maatregelen komen voor een betere toegang tot stookolie voor de meest kwetsbare bevolkingsgroepen.

- ▶ Een procedure en substantiële financiële steun invoeren waarmee kleine leveringen en gespreide betalingen mogelijk zijn.
- ▶ Een vierde categorie van rechthebbenden invoeren voor het "nieuwe OCMW-publiek", nl. mensen uit de "middenklasse".

MEER AANDACHT VOOR ENERGIEPREVENTIE

Het is zinvol om actieplannen te hebben om het energieverbruik in gebouwen te verminderen en besparingen te realiseren. Maar deze energieplannen moeten voor veel meer mensen opgesteld worden. Om ervoor te zorgen dat de preventie van energiearmoede voor iedereen effectief blijft, moeten bepaalde aanvullende preventie maatregelen worden genomen.

- ▶ **Extra middelen voor gewestelijke plannen en het doelpubliek verbreden.**
- ▶ **De maatregelen van de overheid ook openstellen voor mensen waarvan de OCMW's hebben vastgesteld dat ze in moeilijkheden verkeren, naast degenen die het leefloon ontvangen.**

Qua preventie werd in de (Waalse) OCMW's ook de begeleiding rond energie en water uitgebreid (via de zgn. *tuteurs énergie-eau*). Het verdient aanbeveling om in die richting verder te gaan en heel Wallonië te bestrijken. Daarbij moeten de aanwervingsmoeilijkheden voor dit soort essentiële functies aangepakt worden en de arbeidsvoorwaarden grondig bekeken worden.

- ▶ **De huidige energie- en waterbegeleiding consolideren en doorgaan met de OCMW-energiebegeleiding te bestrijken over een groter gebied.**

Tot slot moeten de premies en de renteloze leningen beter op elkaar afgestemd worden en moet er meer steun komen voor de OCMW's en de lokale besturen. Zij zijn juist gespecialiseerd in het helpen van kwetsbare mensen en kunnen hen helpen toegang te krijgen tot de verschillende steunmaatregelen op het vlak van renovatie en energie.

- ▶ **Premies en renteloze leningen beter op elkaar afstemmen.**

BUDGET EN FINANCIËN

COCOM

DE FINANCIËLE LASTEN DIE VAN HOGERHAND NAAR DE OCMW'S WORDEN VERSCHOVEN IN KAART BRENGEN EN WEGWERKEN

Het lokale niveau is de democratische plaats bij uitstek. In de Belgische politieke structuur staan de gemeenten en OCMW's het dichtst bij de burger. Ze zijn dus ook de plaats waar de burgers hun dagelijkse bezorgdheden en problemen het meest uiten.

De lokale besturen hebben het financieel echter alsmaar moeilijker om hun opdrachten uit te voeren, en dat valt toe te schrijven aan een aantal factoren. De voornaamste is de constante overheveling van lasten door alle andere, hogere beleidsniveaus naar de lokale besturen.

De OCMW's hebben altijd al de taken die ze gekregen hebben, uitgevoerd en zullen dat ook blijven doen, zelfs als die opdrachten niet tot hun wettelijk takenpakket behoren.

De lastenverschuiving blijft evenwel verontrustend, vooral omdat de kwaliteit van de lokale openbare dienstverlening hierdoor in het gedrang komt. De gemeenten en OCMW's moeten steeds vaker moeilijke keuzes maken tussen de verschillende opdrachten die ze moeten uitvoeren. Dat kan een negatieve impact hebben op het dagelijks leven van de burgers.

We vragen de overheid dus om oplossingen te vinden voor deze crisis die we lokaal zien. Hiervoor moeten de bevoegdheden tussen de verschillende beleidsniveaus beter verdeeld worden en moeten de financiële middelen voor de gemeenten en OCMW's opgetrokken worden.

Net als de steden en gemeenten zijn de OCMW's een lokaal bestuur. Via hun verkozen beleidsorganen (met een voorzitter en leden van de raad voor maatschappelijk welzijn) krijgt ook daar de basisdemocratie vorm. Ze staan ook het dichtst bij de burger via dewelke

historisch gezien beleidsmaatregelen van hogere bestuursniveaus graag lokaal uitgevoerd worden. De coronacrisis, maar ook de daaropvolgende energiecrisis en de Oekraïense vluchtelingencrisis hebben nog maar eens duidelijk gemaakt hoe broodnodig de OCMW's zijn voor de hogere beleidsmaatregelen. In dat opzicht zijn de OCMW's, net als de steden en gemeenten, gehecht aan hun gemeentelijke autonomie die vastgelegd is in artikelen 41 en 162 van de Grondwet en in het Europees Handvest inzake Lokale Autonomie dat op 15 oktober 1985 in Straatsburg ondertekend werd en door België bekrachtigd werd. Artikel 9 van dit handvest bepaalt dat de financiële middelen evenredig moeten zijn aan de bevoegdheden die vastgelegd zijn in de Grondwet of de wet. Dit omvat dus ook de nieuwe opdrachten of lasten die door de federale, gewestelijke en bicommunautaire wetgevers gecreëerd worden.

- ▶ **Vermijden dat er in de toekomst, zowel rechtstreeks als onrechtstreeks (door afwenteling), nieuwe opdrachten en lasten voor de OCMW's ontstaan, zonder daar een evenredige langetermijnfinanciering voor ondersteuning en personeel tegenover te plaatsen. Dat is helaas het geval met de bicommunautaire wetgeving inzake noodopvang of opvang voor migranten, maar ook met het systeem in de strijd tegen uithuiszettingen.**
- ▶ **In overleg met de OCMW's achterhalen in welke gevallen de situatie zich heeft voorgedaan en zorgen voor voldoende en evenredige financiering om de onderfinanciering te corrigeren.**
- ▶ **Op grond van het beginsel van gewettigd vertrouwen, een onderdeel van de beginselen van behoorlijk bestuur, in de toekomst vermijden dat de hogere beleidsniveaus aan de OCMW's loze financiële beloftes doen. De OCMW's denken dan terecht dat**

ze uitgaven kunnen doen die ze anders niet zouden gedaan hebben. Dit was helaas het geval met de subsidie van 20 miljoen euro die het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie beloofd had aan de negentien Brusselse OCMW's om de gevolgen van de coronacrisis en de stijging van de energieprijzen aan te pakken, en die in werkelijkheid gehalveerd werd.

- ▶ De wetgever verzoeken om de voorziene overlegprocedures na te leven.
- ▶ De subsidiërende overheden, in het bijzonder in het Brussels Gewest en het Verenigd College, verzoeken om de besluiten tijdig te bezorgen, zodat de OCMW's hun budget kunnen beheren en ervoor kunnen zorgen dat ze correct uitgevoerd worden, vooral de besluiten die vallen onder de gemeenten in het kader van het gewestelijk financieel plan.

MEER FEDERAAL GELD VOOR HET LEEFLOON

Eerlijke financiering van de OCMW's

De OCMW's voeren steeds meer taken uit in een groeiende gespannen sociaal-economische context en in een algemene context van verarming van de bevolking. Het is dan ook van vitaal belang dat de inspanningen van de OCMW's eerlijker naar waarde worden geschat.

In dat opzicht is een eerlijkere en meer structurele financiering van de OCMW's een geprononceerde eis.

Het leefloon zou de vorm moeten aannemen van een 'gegarandeerd minimumbedrag voor iedereen' en moet afgestemd worden op de geldelijke armoedegrens. Het zou voor 95% ten laste genomen moeten worden door de federale overheid, bovenop de dossierkosten, en de rest zou dan door de OCMW's gedragen moeten worden.

- ▶ 95% van het leefloon door de federale overheid financieren en de rest door het lokale niveau.

FINANCIERING VAN DE AANVULLENDE SOCIALE STEUN DOOR DE FEDERALE OVERHEID

De aanvullende sociale bijstand komt nog altijd deels op de schouders van de lokale besturen terecht. De kloof tussen de OCMW's wordt hierdoor groter en de lokale financiën worden uit evenwicht gebracht. De meeste reservefondsen zijn leeg. De REMI-tool, die geïnspireerd is op het referentiebudget en momenteel in de testfase zit, pakt dit probleem voor een deel aan. Hij moet nog geëvalueerd worden.

- ▶ Een duurzaam federaal solidariteitsmechanisme invoeren voor de financiering van de aanvullende sociale bijstand in de OCMW's, los van het gebruik van een referentiebudget.

In 2023 zijn zestien van de negentien Brusselse OCMW's ingestapt in het REMI-programma, dat gedurende twee jaar door de federale overheid betaald wordt. Daaruit blijkt wel hoezeer deze OCMW's financiële middelen nodig hebben. We zijn bezorgd dat men niet weet of de huidige testfase een vervolg zal kennen na 2024. Er zijn geen vooruitzichten. De OCMW's willen geen energie en middelen investeren en opleidingen volgen om te leren werken met een IT-tool, waarvan ze zich na twee jaar alweer moeten ontdoen. Om nog maar te zwijgen van de toegekende aanvullende steun die ze bij gebrek aan voldoende financiering zullen moeten stopzetten.

- ▶ Voorzien in een duurzame financiering van de REMI-tool, met inbegrip van de financiering van de aanvullende bijstand.
- ▶ Het bedrag regelmatig indexeren in functie van de kosten van levensonderhoud.
- ▶ De financiële middelen verhogen om de eventuele kosten te dekken voor de integratie van het programma in de bestaande IT-tools.
- ▶ De licentie gratis blijven aanbieden op dezelfde manier als de subsidie.

COCOM

HERVORMING VAN HET BIJZONDER FONDS VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN

De door de OCMW's toegekende steun en bepaalde aanverwante kosten worden gedeeltelijk gedekt door het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn (BFMW). Dit fonds werd tijdens de vorige legislatuur verhoogd en zou op lange termijn geconsolideerd en hervormd moeten worden, als aanvulling op de federale tenlasteneming van bepaalde vormen van aanvullende sociale bijstand.

- ▶ De subsidiëring van het BFMW optrekken met hetzelfde percentage van de OCMW-inkomsten als het Gemeentefonds voor de gemeenten dekt.
- ▶ De criteria voor de verdeling van het BFMW herzien zodat het subsidiebedrag in overeenstemming is met de werklast van de OCMW's als gevolg van het aantal begunstigden en de lokale sociaal-economische situatie.

CONSOLIDATIE VAN ALLE OCMW-SUBSIDIES

Alle gewestelijke en federale subsidies en subsidies vanuit de gemeenschappen moeten geconsolideerd en (voor zover mogelijk) in 'grote fondsen' gestoken worden. Dat is ook met het oog op administratieve vereenvoudiging. In plaats van projectoproepen of facultatieve subsidies moet bijvoorbeeld het trekkingsrecht toegepast worden.

Deze steun en fondsen zouden systematisch met 10 à 20% opgetrokken moeten worden om de werkings- en personeelskosten van de OCMW's te dekken, bovenop de dossierkosten die de federale overheid momenteel toekent aan de OCMW's. Ook zou voorzien moeten worden in een automatische indexering.

- ▶ De subsidies per beleidsniveau in grote fondsen/ subsidies steken, met toepassing van het vertrouwensbeginsel en/of het trekkingsrecht.
- ▶ Een supplement van 10 à 20% opnemen om de personeels- en werkingskosten te dekken die gepaard gaan met de toekenning van steun aan de bevolking.

ADMINISTRATIEVE VEREENVOUDIGING VAN DE CONTACTEN MET DE FEDERALE OVERHEID

De laatste jaren zijn er heel wat administratieve procedures bijgekomen voor de terugbetaling van de steun die door de OCMW's toegekend wordt. Ook de controles van de inspectiediensten zijn de afgelopen jaren sterk toegenomen. Hierdoor heeft de maatschappelijk werker er meer werk bijgekregen. Naast het vertrouwensbeginsel, dat toegepast en verder versterkt moet worden ten aanzien van de OCMW's, moeten de controles geharmoniseerd worden voor alle materies en op alle beleidsniveaus (zowel wat betreft de bewijsstukken als de termijnen).

- ▶ De inspecties en controles met betrekking tot de aan de OCMW's toegekende fondsen en subsidies op elkaar afstemmen.
- ▶ Voor de controles een verjaringstermijn van vijf jaar invoeren.
- ▶ De toezichtsvoorwaarden voor de OCMW's onder beheersplan versoepelen.

FINANCIERING VAN DE PENSIOENEN DOOR DE FEDERALE OVERHEID

De federale overheid zou moeten tussenkomen in de financiering van de pensioenen, net als bij alle andere Belgische pensioenstelsels. Er is geen reden waarom de lokale besturen, waaronder de OCMW's, als enig beleidsniveau zelf zouden moeten instaan voor de pensioenkosten van hun personeel.

- ▶ Op federaal niveau tussenkomen in de financiering van de pensioenen van lokale statutaire ambtenaren.
- ▶ De federale incentive voor de tweede pijler herzien.
- ▶ Een duurzame oplossing vinden voor de tenlasteneming van de pensioenen van voormalige personeelsleden van diensten die inmiddels uitbesteed worden.

HERZIENING VAN DE TAXSHIFT

De verlaging van de werkgeversbijdragen voor werkgevers in de privésector in het kader van de taxshift-wet van 26 december

2016 vormt een discriminatie tussen de publieke en private sector en een stimulans om overheidsdiensten te privatiseren.

- ▶ De publieke diensten voor gezinshulp toegang geven tot de vermindering van de bijdrage naar 25% voor 'categorie 1', om oneerlijke concurrentie tussen de publieke en private sector te vermijden.
- ▶ De publieke diensten die onder de Sociale Maribel vallen, net zoals die in de privésector toegang geven tot de volledige maatregel voor lage lonen.

ONDERSTEUNING BIJ DE DIGITALISERING VAN DE BOEKHOUDING EN BIJ DE AUTOMATISERING

De OCMW's moeten ondersteund worden bij de digitalisering van hun boekhouding en van hun uitgaven- en inkomstenprocessen.

- ▶ De OCMW's budgettair ondersteunen om geschikte IT-software aan te schaffen en om een gemeenschappelijk wettelijk kader op te zetten.

Door de verdere ontwikkeling en het gebruik van ICT veranderen de werkwijzen binnen de interne en externe diensten van de OCMW's. Hoewel automatisering tegenwoordig onvermijdelijk is, moet het beschouwd worden als een middel dat het maatschappelijk werk van de OCMW's faciliteert.

De belangrijkste uitdagingen zijn welbekend: confrontatie met cyberaanvallen, verwerking van gevoelige gegevens en persoonsgegevens door de OCMW's, wettelijke subrogaties en verhoging van de door de OCMW's toegekende voorschotten, IT-uitgaven, in het bijzonder naar aanleiding van bepaalde projecten van de federale overheid, investeringen in sociale software, kosten verbonden aan de maatregelen in verband met de GDPR en aan de naleving van de Europese NIS2-richtlijn, ... Om de OCMW's bij deze verdere digitalisering te helpen, zijn de volgende maatregelen noodzakelijk:

- ▶ Specifiek voor de OCMW's IT-budgetten vrijmaken.
- ▶ Een 'taskforce cyberbeveiliging' oprichten om de OCMW's te begeleiden bij de uitvoering van preventieve en curatieve maatregelen in geval van cyberdreigingen en -aanvallen (ad-hocsoftware, cloudoplossingen en gewestelijk datacenter).
- ▶ De verbetering van de diensten van de KSZ ondersteunen, zodat alle gegevens die nuttig zijn voor de sociale onderzoeken er op een geactualiseerde en gedocumenteerde manier te vinden zijn.

Daarnaast is de gewestelijke wetgever van plan om aan het begin van de volgende legislatuur een gemeenschappelijk boekhoudsysteem in te voeren voor de lokale besturen. De OCMW's zijn hier niet tegen, maar vragen om hen zo snel mogelijk op de hoogte te brengen van de inwerkingtreding van dit systeem, zodat ze zich zo goed mogelijk kunnen voorbereiden. Ook vragen ze het Gewest om via de GSOB specifieke opleidingen te organiseren voor alle OCMW-medewerkers die met de boekhoudkundige hervorming te maken krijgen.

Koningsstraat 168
1000 Brussel

Telefoon
02 238 51 40

Contact
ocmw@brulocalis.brussels

www.brulocalis.brussels